अभियान साप्ताहिक

ABHIYAN WEEKLY

Devendrachudal@gmail.com

वर्ष : ४० / अंक : २७ / २०७९ फागुन ५ गते शुक्रबार / Feb. 17, 2023 / मूल्य रू. १०/-

दाहालले राखे एकै पटक दुई डुंगामा खुट्टा !

काठमाडौं । राष्ट्रपतिको निर्वाचनको मिति नजिकिदै गर्दा प्रधानमन्त्री दाहालले सत्ता साझेदार दल नेकपा एमाले र आफ्नो सरकारलाई विश्वासको मत दिएको नेपाली काँग्रेससँग समानन्तर संवाद अघि बढाएका छन् । आफ्नो प्रधानमन्त्री पदलाई सुरक्षित राख्ने उद्देश्यले उनले दुवै दलसँग समानन्तर ढंगले संवाद अघि बढाएका हुन् । दाहाल प्रधानमन्त्रीमा नियुक्त हुँदा नेकपा एमालेसँग भएको सहकार्यलाई भत्काउने र काँग्रेसको समर्थनमा पुरै पाँच वर्ष प्रधानमन्त्रीमा रहिरने प्रमुख उद्देश्यका साथ प्रधानमन्त्री दाहालले एकै पटक दुई डुंगामा खुट्टा राखेका छन् ।

फागुन २५ गते राष्ट्रपतिको निर्वाचन हुने निश्चित रहेको छ । राष्ट्रपतिको निर्वाचनमा प्रतिनिधि सभा, राष्ट्रिय सभा र प्रदेश सभाका सांसदहरु मतदाता रहने संबैधानिक व्यवस्था रहेको छ ।

बाँकी ६ पेजमा

हामीलाई www.abhiyanweekly.com.np मा पनि पढ्न सकिन्छ ।

राष्ट्रिय सहमति सत्ता हत्याउने खेल

काठमाडौं । यहि फागुन २५ गते राष्ट्रपतिको निर्वाचन हुने निश्चित भएपछि राजनीतिक दलहरूले आ-आफ्नो सक्रियता बढाउँदै लगेका छन् । सत्ता गठबन्धनमा रहेको नेकपा एमाले सहित राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी र राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टीले पुस १० गते नेकपा एमाले, माओवादी केन्द्र र आफूहरूबीचमा भएको सहमति लागु हुनुपर्ने अडानमा रहेका भएपनि माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष एवं प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल भने राष्ट्रिय सहमतिका आधारमा राष्ट्रपति चुनिनु पर्ने बताउँदै आएका छन् । प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालले आफूलाई पुस २६ गते नेपाली कांग्रेसले समेत विश्वासको मत दिएको र कांग्रेस सहितका प्रायः सबै दलले विश्वासको मत दिएको हुनाले आफूले राष्ट्रिय सहमति खोजेको बताउँदै आएका छन् । प्रधानमन्त्रीको उक्त भनाईप्रति कांग्रेस हौसिएको छ । उ सत्ता गठबन्धनलाई प्रधानमन्त्री दाहालकै सहयोगमा भत्काएर सत्तामा जाने

बाँकी ८ पेजमा

राष्ट्रिय सहमति एमालेलाई एक्ल्याउने हतियार

काठमाडौं । मंसिर ४ गते सम्पन्न भएको संघीय संसद् र प्रदेश सभाको निर्वाचनमा सरकार निर्माण गर्न आवश्यक बहुमत ल्याउन नसकेका तत्कालिन पाँच दलीय गठबन्धनमा रहेका दलहरु असफल सावित भए । नेपाली काँग्रेस सबै भन्दा ठूलो पार्टी बनेपनि आफ्नै हठका कारण सरकार निर्माण गर्न असफल भएपछि माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल नेकपा एमालेका अध्यक्ष केपी ओली कहा पुगे । पुष १० गते अध्यक्ष दाहाल र अध्यक्ष ओलीबीच सहमति भएपश्चात दाहाल प्रधानमन्त्रीमा नियुक्त भए । अध्यक्ष ओलीकै संयोजनमा एमाले सहित रास्वपा राप्रपा लगायतका अन्य दलहरूले पुष्पकमल

बाँकी ८ पेजमा

माओवादीको निर्णयलाई पर्खदै कांग्रेस-एमाले

राष्ट्रपतिको पदलाई विभाजित नबनाइयोस्

काठमाडौ । नेपाली कांग्रेसले माओवादीको सहयोग र समर्थनमा नै राष्ट्रपतिको उम्मेदवारको नाम टुँगो लगाउने भएको छ । माओवादीले एक दुई दिन भित्रमा राष्ट्रपतिको बारेमा निर्णय गर्ने बताइसकेको छ । राष्ट्रपतिको निर्वाचन माओवादी केन्द्र निर्णयक रहेकाले कांग्रेस र एमाले हेर र बस भन्ने अवस्थामा पुगेका छन् । नेकपा एमालेले भने पुस १० गते पुष्पकमल दाहाललाई प्रधानमन्त्री बनाउने सहमतिमा नै राष्ट्रपति आफ्नो पार्टीले पाउने भद्र सहमति भएनुसार आफ्नो पार्टीले नै राष्ट्रपति पाउनुपर्ने बताइरहेको छ । तर नेपाली कांग्रेसले पुस २६ गते प्रधानमन्त्री दाहालले संसदबाट विश्वासको मत लिँदा कांग्रेस सहितका प्रायः सबै दलले आफूलाई विश्वासको मत दिएको हुनाले राष्ट्रपति, राष्ट्रिय सहमतिकै आधारमा चुनिनुपर्ने प्रधानमन्त्री दाहालको अडान रहेको छ ।

प्रधानमन्त्री दाहालले राष्ट्रिय सहमतिमा नै राष्ट्रपति चुनिनुपर्ने बताएपछि कांग्रेसले राष्ट्रपति आफ्नो पार्टीले पाउनुपर्ने भन्दै प्रधानमन्त्री दाहाललाई फकाईरहेको छ । त्यही कारणले गर्दा कांग्रेसले दाहाल सरकारका काम कारबाहीका बारमो एक शब्द सम्म बोलेका छैन भने नेकपा एमालेको भने विरोध गरिरहेको छ ।

कांग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवाले राष्ट्रपतिमा रामचन्द्र पौडेललाई उम्मेदवार बनाउने सम्भावना रहेको छ । प्रधानमन्त्री दाहालले के पौडेललाई राष्ट्रपतिमा स्वीकार गर्लान् त ? नेकपा एमालेले के पौडेललाई स्वीकार गर्ला त ? कांग्रेस, नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्रले सहमति गरेर दलभन्दा बाहिरका व्यक्तिलाई राष्ट्रपति बनाउन सक्ने सम्भावना रहेको छ । तर राष्ट्रपति पद भनेको संयोजनको भूमिकामा रहने भएकाले गर्दा राजनीतिक दल भन्दा बाहिरका व्यक्तिलाई उक्त पदमा लैजानु उपर्युक्त हुन सक्दैन । एउटा राष्ट्रपति पदका लागि राष्ट्रिय सहमति खोजिनु कुनै सर्तमा पनि उपर्युक्त हुन सक्दैन ।

माओवादी केन्द्रको सहयोग जुन पार्टीका उम्मेदवारलाई हुन्छ त्यसैको जित हुने भएकाले गर्दा अन्य साना दल पनि त्यसैसँग टाँसिने सम्भावना रहेको छ । माओवादी केन्द्रले कांग्रेसका उम्मेदवारलाई सहयोग गर्ने निर्णय गरेको खण्डमा सत्ता गठबन्धन टुट्न सक्छ । कांग्रेसले चाहेको त्यही हो । उसले अहिलेको गठबन्धनलाई टुटाएर एमालेलाई बाहिर राखेर आफू सत्तामा जाने रणनीति लिएको छ । त्यसबेला कसरी राष्ट्रिय सहमति बन्ला त ? एमालेलाई सत्ता बाहिर राख्नैका लागि दाहालले राष्ट्रिय सहमतिको कुरा उठाएको हो भने त्यो दाहालकै लागि घातक सावित हुन सक्छ ।

नेकपा एमालेले कसलाई उम्मेदवार बनाउँछ त्यसको अहिलेसम्म टुँगो लागिसकेको छैन । एमालेले माओवादी केन्द्रले उठाएको उम्मेदवारलाई समर्थन गरेको खण्डमा सत्ता गठबन्धन टुट्नबाट बच्न सक्ने सम्भावना समेत रहेको छ । यदि त्यसो भएमा नेपाली कांग्रेसको सपना सबै हावामा उड्ने अवस्था आउन सक्छ । माओवादी केन्द्रले कांग्रेसलाई सहयोग गरेको खण्डमा एमालेले

बाँकी ८ पेजमा

भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्न नीतिगत सुधार खोई ?

काठमाडौ । अख्तियार दुरूपयोग अनुसन्धान आयोगले आफ्नो क्षेत्राधिकार बढाउन सरकारसँग माग गरेको छ । आफ्नो स्थापनाको ३२ औं वार्षिक उत्सवको उपलक्ष्यमा आयोजित कार्यक्रममा प्रमुख आयुक्त प्रेम कुमार राईले त्यस्तो माग गरेका हुन् । राईले सार्वजनिक क्षेत्रमा सिमित अधिकारलाई अनुचित कार्य, निजी क्षेत्र तथा गैरसरकारी संघ संस्थामा हुने भ्रष्टाचार समेत हेर्न पाउने गरी दायरा बढाउनुपर्ने माग गरेका छन् । त्यसका लागि नीतिगत सुधार र कानुनको संशोधन गर्न समेत उनले माग गरेका छन् । अख्तियारको क्षेत्राधिकार सार्वजनिक क्षेत्रमा मात्र सिमित गरिएकोले अनुचित कार्य स्वार्थको द्वन्द्व निजी तथा गैरसरकारी क्षेत्रमा हुने भ्रष्टाचार माथि पनि अनुसन्धान गर्न पाउने गरी नीतिगत र कानुनी सुधार हुनुपर्ने प्रमुख आयुक्त राईको माग रहेको छ ।

अख्तियारको ३२औं वार्षिकोत्सवको उपलक्ष्यमा राष्ट्रपति विद्यादेवी भण्डारी, उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुनः, प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल, कामु प्रधानन्यायाधिश हरिकृष्ण कार्की सभामुख देवराज घिमिरे र राष्ट्रिय सभा अध्यक्ष गणेश प्रसाद तिमल्सिना सहितका विशिष्ट पदाधिकारीहरु सहभागि भएको कार्यक्रममा प्रमुख आयुक्त राईले भने भ्रष्टाचार विरूद्धको संयुक्त राष्ट्रसंघीय महासन्धीको नेपाल पक्ष राष्ट्र बनिसकेको बताउँदै कानुनी संरचनामा समानुकुल

बाँकी ८ पेजमा

कांग्रेसको ढोक्सामा दाहाल पर्लान् ?

काठमाडौं । यही फागुन २५ गते राष्ट्रपतिको निर्वाचन हुने निश्चित भएपछि राजनीतिक दलहरूले आ-आफ्नो सक्रियता बढाउँदै लगेका छन् । पुष्पकमल दाहाल प्रधानमन्त्री हुने बेलामा नेकपा एमाले सहितका दलहरूसँग भएको सहमति कार्यान्वयन भएको खण्डमा नेकपा एमालेका उम्मेद्वार नै राष्ट्रपति बन्नसक्ने अवस्था देखिए पनि पछिल्लो समयमा माओवादी केन्द्रले राष्ट्रिय सहमतिकै आधारमा राष्ट्रपतिको निर्वाचन हुनुपर्ने निर्णय गरेपछि माओवादी केन्द्र र नेकपा एमालेबीचमा भएको सहमति तोडिन सक्ने सम्भावना बढेको छ । नेकपा एमालेसँगको सहमति प्रधानमन्त्री दाहालले तोडेको खण्डमा अहिलेको सत्ता गठबन्धन टुट्न सक्छ । एमालेसँगको गठबन्धन

टुटाउनका लागि नेपाली काँग्रेस नै सक्रिय भएको छ, त्यो पनि प्रधानमन्त्री दाहालकै सहयोगमा ।

सत्तामा जान नपाएको नेपाली काँग्रेसलाई त्राण दिन प्रधानमन्त्री दाहाल नै लागि परेका छन् । काँग्रेसले प्रधानमन्त्री दाहाललाई विश्वासको मत दिएपछि दाहालको बोली फेरिएको छ । दाहालले आफुलाई संसद्मा रहेका प्राय सबै दलले विश्वासको मत दिएको हुनाले अब राष्ट्रिय सहमतिकै आधारमा राष्ट्रपति चुनिनु पर्दछ भनिरहेका छन् भने नेकपा एमालेले दाहाललाई प्रधानमन्त्री बनाउन सहमति गर्दा नै भएको सहमति अनुसार राष्ट्रपति आफ्नो पार्टीले पाउनुपर्ने बताइरहेको छ । पुष्पकमल

बाँकी ८ पेजमा

प्रचण्डले नै दाहाल सरकार ढाल्ने

काठमाडौ । राष्ट्रपतिको निर्वाचन नजिकिएसँगै राजनीतिक दलहरूले आ आफ्नो सक्रियता बढाउँदै लगेका छन् । नेकपा एमालेको समर्थनमा प्रधानमन्त्री बनेका पुष्पकमल दाहालले राष्ट्रिय सहमतिको आधारमा राष्ट्रपतिको चयन हुनुपर्दछ भनिरहेको बेला नेपाली कांग्रेस भने आफ्नो पार्टीले राष्ट्रपति पाउने भन्दै हौसिएको छ भने नेकपा एमालेले भने दाहाललाई प्रधानमन्त्री बनाउने बेलामा भएको सहमति अनुसार नै आफ्नो पार्टीले राष्ट्रपति पाउनुपर्ने अडानमा कायम रहेको छ ।

पछिल्लो समयमा नेपालमा विभिन्न देशमा उच्च तहका पदाधिकारीहरु आउने क्रम बढेको छ । अमेरिका चीन भारत लगायतका उच्च तहका पदाधिकारीहरूले नेपालको भ्रमण गरिएरहेका छन् । त्यसमा पनि यही हप्ता भारतीय विदेश सचिवको नेपाल भ्रमणमा उनले देखाएाके सक्रियताले अनेक शका, उपशंका जन्माएको छ । भारतीय विदेश सचिव परराष्ट्र मन्त्रालयका सचिवको निमन्त्रणामा नेपाल आएका भएपनि उनको परराष्ट्र सचिवसँग एक घण्टा भन्दा कम सम्म वार्ता गरेर उनी राजनीतिक भेटघाटमै व्यस्त रहे ।

भारतीय विदेशसचिव विनय मोहन क्वात्राले राष्ट्रपति, प्रधानमन्त्री कांग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवा नेकपा एमालेका अध्यक्ष केपी ओली नेकपा एकीकृत समाजवादीका अध्यक्ष माधव नेपाल, जसपाका अध्यक्ष उपेन्द्र

यादव, जनमत पार्टीका अध्यक्ष सीके राउत लगायत कांग्रेसका अन्य नेताहरूसँग भेटवार्ता गरेका थिए । त्यसैगरी उनले लोसपा अध्यक्ष महन्थ ठाकुर, हृदयश त्रिपाठीलाई पनि भेटेका थिए । दुई दिने नेपाल भ्रमण सकेर स्वदेश फिर्ता हुनुभन्दा केही समय अघि राति ९ बजे पुनः उनी प्रधानमन्त्रीलाई भेट्न बालुवाटार पुगेपछि अनेक शंका उपशंका उब्जिएको छ । प्रधानमन्त्री दाहाल र सचिव क्वात्राबीच राष्ट्रपतिको निर्वाचन सम्बन्धमा गोप्य कुराकानी भएको र प्रधानमन्त्री दाहालले त्यसको भोलिपल्टै कांग्रेसको नेताहरूसँग मन्त्रणा गरेको हुनाले पनि विदेशी चलखेललाई बढावा दिएको अनुमान गरिएको छ ।

बाँकी ८ पेजमा

नेतृत्वलाई विदेश सचिवले नचाएर गए

काठमाडौं । भारतीय विदेश सचिव आए, गए । प्रधानमन्त्रीलाई भारत भ्रमणको निम्तो लिएर आएपनि निम्ता नदिई गए । समाचार यत्ति हो । तर २ दिन उनलाई भेट्न नेपाली नेतृत्वको दौडधूप हेर्न लायक थियो । एउटा कर्मचारीका पछाडि सिङ्गो सत्ता र प्रजातन्त्रवादी भन्ने पार्टी टाउकाले टेकेर दौडेको देखियो ।

भारतीय विदेश सचिवको भ्रमणमा नेपालले सीमा अतिक्रमण अथवा एयर रूट दिने विषय समेत उठाउन सकेन । उल्टै विदेश सचिवले हामीलाई थाहा छ भनेर आश्वासन दिएर गए । विदेश सचिव पहिले नेपालमा राजदूत थिए, उनका पछाडिको नेतृत्वको लम्पसारवादका कारण नेपालको सार्वभौमिकता खुम्चियो, आत्मसम्मान लज्जित हुनपुग्यो ।

कहाँ छन् थिङ्क टेङ्क, सल्लाहकार, तिनले

बाँकी ८ पेजमा

उनीहरूले यस्ता निर्णय गर्दा कश्मीरमा रगत बगिरहेको छ

दीपक चौधरी

सन् २०२० को शुरूवातदेखि नै यता र उता आंशिक र पूर्ण लकडाउन र त्यसपछि युक्रेनमा रूसको आक्रमणसँगै विश्व कोभिड महामारीको जोखिमसँग जुध्न व्यस्त छ । यद्यपि, अन्तर्राष्ट्रिय समुदायले अगस्ट द्दण्डढ देखि अवैध रूपमा भारतीय अधिराज्य जम्मु र कश्मीर (IIOJK) मा पूर्ण बन्द र कर्फ्यू बेखबर रह्यो अर्थात् भारतको चरमपन्थी बीजेपी सरकारले कश्मीरलाई यसको विशेष संवैधानिक हैसियत र धाराहरू खारेज गरेर विशेष अधिकारका विषयहरूबाट वञ्चित गरेदेखि । भारतीय संविधानको घछड र घठण ।भारतीय वर्तमान अति दक्षिणपन्थी राष्ट्रवादी भाजपा सरकार आरएसएस (गान्धीको हत्यारा) भनिने चरमपन्थी संगठनको राजनीतिक अनुहार भएकोले दशकौंदेखि निरन्तर रूपमा भारतलाई फेरि महान बनाउने लक्ष्यहरू (अर्थात् अशोक कालको महा–भारत) लाई धर्मान्तर गरेर वा अन्यथा उन्मूलन गरेर प्राप्त गर्न लागिरहेको छ । मुस्लिमहरू अन्य अल्पसंख्यकहरूले पछ्याए, मस्जिदहरूका ठाउँहरूमा हिन्दू मन्दिरहरू निर्माण गरे, अफगानिस्तान र मध्य एसियाली गणतन्त्रहरूमा पाइलाको छाप विस्तार गर्नुका साथै सार्कका सबै देशहरू गुमायो ।

भारतले ट्रम्प र मोदीको भालुको अंगालोबाट उत्साहित महसुस गरेको छ र नयाँ अमेरिकी रणनीतिक साझेदारको चापलूसी शीर्षकमा प्रतिस्पर्धा गर्न र समावेश गर्न चीनले कब्जा गरेको कश्मीर उपत्यकाको जनसांख्यिकी परिवर्तन गर्न साइनक/सैनिक उपनिवेशहरू, भारतीय लगानीकर्ताहरूका लागि औद्योगिक क्षेत्रहरू, र धेरै जसो स्थापना गर्दै छ । भारतभरका हिन्दुहरूलाई कश्मीरको अधिवासको नराम्रो परिचय ।

यो मूल्या□न गरिएको छ कि प्रधानमन्त्रीको रूपमा आ□नो दोस्रो कार्यकाल समाप्त हुनु भन्दा धेरै अघि, मोदी र उनको टोलीले जम्मू र लद्दाखमा पहिले नै गरिसकिएको जनसांख्यिकीय परिवर्तन हासिल गर्ने प्रयास गर्नेछन् र चुनाव गराउन सक्छन् वा प्रबन्धित जम्मू र कश्मीरमा व्यवस्थित जनमत संग्रह पनि गर्न सक्छन् । संयुक्त राष्ट्र सुरक्षा परिषद्को एजेन्डामा कश्मीर मुद्दा ।

सात दशकभन्दा बढी समयदेखि, भारत अन्तर्राष्ट्रिय समुदायबाट आउने सबै प्रस्तावहरू, कलहरू, अपीलहरू र कूटनीतिक कथनहरूको लागि मोटो छाला रहेको छ र अब आ□नो दोस्रो कार्यकालमा, भाजपा सरकारले कश्मीरी र अन्य सबै अधिकारहरूको ख्याल गर्ने भारतीय संविधानका धाराहरूलाई द्रुत रूपमा खारेज गरिरहेको छ । भारतमा मुस्लिम । ागरिकता संशोधन ऐन (सीएए) ले छिमेकी देशबाट आएका मुस्लिम आप्रवासीहरूलाई मात्र भारतीय नागरिकको रूपमा दर्ताको अधिकारबाट वञ्चित गरेकोले भारतभर विरोध भएको छ । यसले मुस्लिमहरूको सुनियोजित नरसंहार, यातना, बलात्कार र राज्यको निगरानीमा आगो लगाएको जस्तै नाजी जर्मनहरूले यहूदीहरू विरूद्ध गरेको थियो । समग्रमा भन्नुपर्दा उच्च नैतिकताभन्दा बजार आर्थिक स्वार्थलाई प्राथमिकतामा राखेर विश्वशक्तिहरू फेरि पनि चिन्तित छैनन् ।

विडम्बनाको कुरा के छ भने, इजरायलले आ□नो इतिहासलाई बदनाम गर्दै भारतलाई समर्थन गरिरहेको छ । कश्मीरी हुर्रियत नेतृत्व मनगढन्ते आरोप र जीवन संघर्षको लागि जेलमा छ । कश्मीरका जनता अगस्त द्दण्डढ देखि पूर्ण तालाबन्दीमा छन् र खाना, चिकित्सा आपूर्ति, कोरोनाभाइरस र अन्य रोगहरूको उपचार, मिडिया र इन्टरनेट बन्द र कश्मीर उपत्यका बाहिरका कसैलाई पनि पहुँच नभएकोले पीडित छन् ।

लामो पछ्याइएको अनुष्ठानको रूपमा, एक लाख भन्दा बढी भारतीय भगवा सेनाले उपत्यका भित्र र नियन्त्रण रेखा पार गरी कश्मीरी मुस्लिमहरूको क्रूर नरसंहार जारी राखेको छ र सधैं पाकिस्तानमा भूटा आरोप लगाएको छ ।

अजित डोभालको नेतृत्वमा मोदीका शैतान शक्तिहरूले अफगानिस्तान र इरानको माटो प्रयोग गरेर आ□नो गोप्य कार्यहरू चलाएको छ, डोभाल र साथीहरूले भारतीय राष्ट्रिय इलेक्ट्रोनिक मिडिया र सामाजिक सञ्जालमा स्पष्ट रूपमा भनेका छन् कि भारतले पाकिस्तानको पूर्व आदिवासी क्षेत्रहरूमा आ□नो तिल प्रयोग गर्नेछ । बलुचिस्तानले दुबै ठाउँमा कहर मच्चाउनेछ । IOJ&K र सम्पूर्ण भारतमा मुस्लिमहरू विरूद्धको भारतीय क्रूरता निन्दनीय छ, मोदीले मुख्यमन्त्रीको रूपमा गुजरातमा मुस्लिमहरूको कसाईको निर्लज्ज उपाधि कमाए र अहिले प्रधानमन्त्रीको रूपमा, उनी मुस्लिम र अन्य अल्पसंख्यकहरूको कसाईको रूपमा झनै कुख्यात भएका छन् ।।

बीजेपीका गृहमन्त्री अमित शाहले भारतीय मुस्लिमहरूलाई दीमक भनेका छन् जसलाई मेटाउन र जरैबाट हटाउन आवश्यक छ । भाजपाका अर्का पूर्व मन्त्री र सांसदले भारतीय मुस्लिमहरूलाई असमान नागरिकको रूपमा घोषणा गरे र भने कि उनीहरूलाई भारतीय संविधानको धारा ज्ञव्द लागू गर्न सकिँदैन, जसले सबै भारतीय नागरिकहरूलाई समान अधिकार सुनिश्चित गर्दछ । च्क्क द्वारा अझै पनि कडाईका साथ पालना गरिएको घृणित हिन्दू जाति व्यवस्था अनुसार निम्न जातका हिन्दूहरूको लागि पनि त्यस्तै हुन सक्छ ।

भाजपाका दिवंगत विदेशमन्त्री शुष्मा स्वराजले भारत, पाकिस्तान र ठूला क्षेत्रका सबै मुस्लिमहरूलाई हिन्दू (स्पष्ट तल्लो जात) मा रूपान्तरण गरी बृहत्तर भारतको हिस्सा बनाउने खुलासा गर्दै आएका थिए ।जे होस्, बीजेपी/आरएसएसको पागल गाई एजेन्डा एउटा 'झोलाबाट बिरालो' मामला हो, एउटै प्रश्न सोध्दै, पाकिस्तानका विकल्पहरू के छन्? दुई देशबीचको ठूलो विवाद वार्ता, कूटनीतिक भनाइ वा अन्तर्राष्ट्रिय ओठ सेवाले मात्रै सुल्झिएको वा स्वतन्त्रता सङ्घर्ष जितेको इतिहासले प्रमाण दिँदैन ।

कश्मीर संयुक्त राष्ट्र संघले मान्यता प्राप्त मानवीय, ऐतिहासिक, र राजनीतिक मुद्दा (जनमत संग्रह र आत्मनिर्णयको अधिकारको लागि आह्वान गर्ने पाँचवटा संयुक्त राष्ट्र सुरक्षा परिषद्को प्रस्ताव) भएको कारण सात दशकभन्दा बढी समयदेखि कश्मीरी मुस्लिमहरूको निर्दयी नरसंहारको साथ भारतीय अवहेलनाको अधीनमा रह्यो ।

भारत र पाकिस्तान दुवैले पहिले नै कश्मीरलाई लिएर तीनवटा परम्परागत युद्ध लडेका छन्, जसले वार्ताको लागि मात्र बाटो प्रशस्त गरेको छ । यद्यपि भारतले संयुक्त राष्ट्र संघ र अन्य अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरूप्रति निरपेक्ष अहंकार र अनादरको वर्तमान चरणमा पुग्नु अघि सधैं वार्ता प्रक्रियालाई समय खरिद गर्ने संयन्त्रको रूपमा प्रयोग गऱ्यो ।

बहादुर र गर्व काश्मिरी जनताले भारतीय निरन्तर अत्याचारको सामना गरेका छन् र काश्मिरी युवाहरूले हजारौं महिला विधवा, बलात्कार, यातना र मादक कायर भारतीय सेना र प्यारा–सेनाद्वारा पेलेट गन प्रयोग गरेर हजारौं बालबालिकालाई अन्धो बनाएर एक लाख भन्दा बढी शहीदहरूको बलिदान दिएका छन् । सैन्य बलहरू ।

मोदीका यी कुखुरा–हृदयी र अनैतिक शक्तिहरूले कश्मीरी मुस्लिमहरूको सम्पत्ति, बाली र फलफूलका बगैंचा जलाएर उनीहरूको बाँच्न पाउने अधिकार खोसिएका छन् । भारतले नियन्त्रण रेखामा नागरिकहरूलाई निशाना बनाउँदै अनियन्त्रित रूपमा युद्धविरामको उल्लङ्घन गर्ने र संयुक्त राष्ट्रका सैन्य पर्यवेक्षक समूहलाई कुनै पनि पक्षबाट नियन्त्रण रेखाको नजिक आउन नदिने यो सबै मोदीको प्रशिक्षित सैन्य बलहरूको लाजमर्दो र नापाक खेल योजना हो ।

अर्कोतर्फ, बीजेपीको नीति र रणनीतिले गम्भीर कमाण्ड, नियन्त्रण र परिचालन रोजगारी चुनौतीहरूको साथ भारतीय सशस्त्र बलहरूमा दरार सिर्जना गर्न बाध्य छ । यद्यपि बीजेपी/आरएसएसको संकीर्ण चरमपन्थी नीतिहरू मोदीका लागि राजनीतिक वरदान हुन् किनभने यसले आ□ना कट्टर अनुयायीहरूलाई खुशी तुल्याउँछ; तर पनि भारतीय धर्मनिरपेक्षता र तथाकथित सबैभन्दा ठूलो लोकतन्त्रलाई झ्यालबाट बाहिर □याँक्ने आ□नो धूर्त ढंगले छानिएका लेखहरू खारेज गरेर भाजपा सरकारले भारतको संवैधानिक आधारलाई खलबलिरहेको हुँदा भारतका विवेकी र विवेकशील दिमागहरू गम्भीर रूपमा चिन्तित छन् ।

भारत र IOJ&K मा 200 मिलियन भन्दा बढी मुस्लिम अल्पसंख्यक (जुन धेरै युरोपेली देशहरूको सँगै मिलेर जनसंख्या भन्दा धेरै छ) आ□नो संवैधानिक अधिकारबाट वञ्चित गरिएको छ । सिख, ईसाई र अन्य साना समुदायका लागि राज्य राम्रो छैन ।

विविधतामा एकता, असंलग्नता र धर्मनिरपेक्षताको मुखौटा अन्ततः शिष्टाचार मोदी र उनका कट्टर भगवा अनुयायीहरूले हटाएको छ, जसले भारतको खतरनाक त्रुटि रेखाहरू उजागर गरेको छ । यो मूल्या□न गरिएको छ कि भारतमा पहिले नै भारतीय बन्धनबाट स्वतन्त्रताको लागि प्रयासरत दर्जन भन्दा बढी सैन्य विद्रोहहरूले भर पाउँछन् र बीजेपीको महाभारतको मूर्ख सपनाले पूर्व सोभियत संघको भाग्य अपेक्षा भन्दा चाँडो भेट्न सक्छ ।

भाजपाले सैन्य खरिदमा ग्क४ ठज्ञ बिलियन भन्दा बढी खर्च गरेको छ, जुन पछिल्लो दस वर्षको तुलनामा घठ% बढी हो; पक्कै पनि भारी किकब्याकको लागि मात्र होइन तर यो भाजपा/आरएसएसको पाकिस्तान विरूद्धको युद्धको उन्मादमा फिट हुन्छ जुन क्षक्षइ७ॽ वा भारतका अन्य भागहरूमा एउटा स्टेज व्यवस्थित भूटा □ल्याग अपरेशनको परिणामको रूपमा देखा पर्न सक्छ; यद्यपि अनपेक्षित र अकल्पनीय परिणामहरूको साथ ।

विश्वव्यापी शान्ति र सुरक्षा दुवै आणविक राष्ट्रहरूको लागि एक दुःस्वप्न; तसर्थ, पहिले नै ग्ल्इ सुरक्षा परिषद्का सदस्यहरूसँगै मोदी सरकारलाई आ□नो मुस्लीम विरोधी एजेन्डा बन्द गर्न, खारेज गरिएका लेखहरू पुनर्स् थापना गर्न र संयुक्त राष्ट्र सुरक्षा परिषदको प्रस्तावहरू अनुसार क्षक्षइ७ॽ मा दायित्वहरू पूरा गर्न बाध्य पार्ने जिम्मेवारीमा जान्छ । दक्षिण एसिया र बाँकी विश्वमा शान्ति र सुरक्षाको लागि राम्रो ।

प्रिन्ट, इलेक्ट्रोनिक र साइबर मिडियामा बलियो कूटनीति, प्राज्ञिक छलफल र स्वदेशी र अन्तर्राष्ट्रिय राजनीतिज्ञहरू, संस्थाहरू र शब्दहरूको युद्धको मूल्य छ; काश्मिरी मुस्लिमहरूलाई उनीहरूको स्वतन्त्रता संग्राम वा आत्मनिर्णयको अधिकार जित्न मद्दत गर्न पर्याप्त छैन । अहिले भारतभरका मुस्लिमहरूको दुर्दशाको लागि पनि यही कुरा राम्रो छ । पाकिस्तानले काइनेटिक र गैर–काइनेटिक प्रतिक्रियाको आधार विस्तार गर्नुपर्छ । भाग्यले बहादुरलाई साथ दिन्छ र जङ्गलको नियम हावी हुँदा सिंहहरू मात्र गर्वका साथ बाँच्छन् भन्ने सम्झनामा कमले भनेका छन् ।

Martyrs' Day Continue in the Indian Occupied Kashmir

Mr Chaudary

Every year, Kashmir Martyrs' Day (Youme Shudaha-e-Kashmir) is commemorated on July 13 in the memory of 21 Kashmiris who were martyred outside Srinagar Central Jail by the troops of Dogra Maharaja on July 13, 1931. This very day is observed on both sides of the Line of Control and all over the world by the Kashmiris to pay homage to these Kashmiris.

However, the history of Dogra rule (1846-1947) in Kashmir is replete with tyrannous treatment, meted out to the Kashmiri Muslims by Dogra forces. Under the Dogra rule, they were leading so miserable life that it was difficult to differentiate them from beasts. Slave labour, heavy taxes, capital punishment for cow slaughter, and living under constant terror was the order of the day. On April 19, 1931, the ban of Eid Khutba (Sermon) ignited widespread demonstrations in the Jammu city for a number of days. It was followed by the desecration of the Holy Quran at the hands of Dogra forces, which resulted in outrage among the Muslims throughout the state. In Srinagar, people gathered in Jamia Masjid to denounce this blasphemy. One such get-together was held in Khankah-e-Muella Srinagar, which was addressed by prominent Kashmiris. When the meeting was concluded, a youth, Abdul Qadeer, pointing his finger to the Maharaja's palace, raised slogans "destroy its every brick." With the accusation of sedition, he was arrested forthwith. Abdul Qadir was to be tried in the court, but due to large public resentment, the court was shifted to Central Jail Srinagar.

On July 12, 1931, in response to the shifting of court, intense public protests were held throughout the city. The next day, on July 13, 1931, thousands of people thronged the Central Jail Srinagar to witness the in-camera trial of Abdul Qadeer. As the time for obligatory prayer approached, a young Kashmiri stood for Azan. The Dogra Governor, Ray Zada Tartilok Chand ordered soldiers to open fire at him. When he got martyred, another young man took his place and started Azan. He was also shot dead. In this way, 21 Kashmiris embraced martyrdom in their efforts to complete the Azan. The people carried the dead and paraded through the streets of Srinagar, chanting slogans against Dogra brutalities. A complete strike was observed in the city, which was followed by weeklong mourning. This incident shook the whole state and the traffic from Srinagar to Rawalpindi and Srinagar to Jammu came to halt from July 13 to 26, 1931. The 21 martyrs are buried in Martyrs' Graveyard at Khawaja Bazar, Srinagar.

Consequent to these brutal killings, the Kashmiri leadership realized the need to form a political party, Muslim Conference (MC) with a view to waging a struggle for their freedom. Afterward, on July 19, 1947, MC passed a resolution to merge Kashmir with Pakistan, considering the geographical proximity—the majority of Muslim population (77%), language and cultural relations of Jammu and Kashmir. Since 1989, various forms of state terrorism have been part of a deliberate campaign by the Indian army and paramilitary forces against Muslim Kashmiris. It has been manifested in brutal tactics like crackdowns, curfews, illegal detentions, massacre, targeted killings, sieges, burning the houses, torture, disappearances, rape, breaking the legs, molestation of Muslim women and killing of persons through fake encounters.

When Indian fanatic Prime Minister Narendra Modi, the leader of the ruling party BJP, came to power, he accelerated anti-Kashmir moves. Since August 5, 2019 Modi's government ended the special status of the Jammu and Kashmir to turn Muslim majority into a minority in the Indian Occupied Kashmir (IOK). Implementing the August 5 announcement, the Indian central government issued a notorious map on October 31, 2019. In accordance with it, Jammu and Kashmir was bifurcated into two union territories—Jammu and Kashmir and Ladakh. Besides, Indian other malevolent acts such as the introduction of new domicile law against the majority of Kashmiris, issuance of domicile certificates to 25000 non-Kashmiris and intermittent shelling inside Pakistani side of Kashmir in relation to the Line of Control (LoC)-which has killed hundreds of innocent villagers, indicate 'Modi's fascist India'. Thus, New Delhi completely ended any sort of dialogue with Islamabad to settle the Kashmir issue. Now, more than 11 months have passed. But, Indian extremist rulers continue lockdown in the IOK where Indian forces have broken all previous records of gross human rights abuses by martyring tens of thousands of the Kashmiris through brutal tactics.

Despite the deployment of 900,000 troops in the IOK and intensification of firing by the Indian forces in wake of shortage of foods, medicines for the patients and coronavirus pandemic, innocent Kashmiris are still violating the lockdown by protesting against Indian illegal actions. In order to conceal India's state terrorism, Kashmir has been cut off from the rest of the world. But, some reports and images are appearing in the world and the social media, which show extrajudicial killings of innocent people by the ruthless Indian military and paramilitary troopers.

In this connection, the martyrdom of a 65 years old person Bashir Ahmed Khan on July 1, this year who was dragged out of his car and shot dead by Indian paramilitary troopers in front of his grandson-three-year-old toddler in Sopore, Srinagar, shocked the world. The horrifying event triggered massive outrage and protests in Indian Kashmir. Ironically, despite a lapse of 72 years, Kashmiris are still struggling and sacrificing to achieve their alienable right under the UN resolutions for the plebiscite in Jammu and Kashmir.

While, Indian forces have been also employing various draconian like Armed Forces Special Powers Act (AFSPA), the Public Safety Act (PSA), etc. in killing the Kashmiri people, and arbitrarily arrest of any individual for an indefinite period. Besides Human Rights Watch, in its various reports, Amnesty International has also pointed out grave human rights violations in the Indian Controlled Kashmir.

Nevertheless, the Martyrs' Day has given a new impetus to the Kashmir's struggle for independence.

Observing the Youme Shuhada-e-Kashmir on July 13 all over the world, Kashmiris renew their pledge to continue the ongoing war of liberation for the accomplishment of their right of self-determination and for the independence of Kashmir from the despotic Indian rulers who continue state terrorism in the Indian Held Kashmir like the Dogra rulers. In these terms, Martyrs' Day continues in the Indian Occupied Kashmir.

मुलुकमा कुन नीति र सिद्धान्तको शासन छ ?

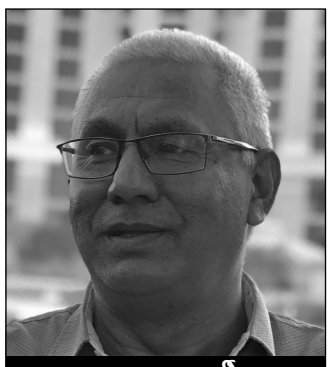

• राजन कार्की
rajan2012karki@yahoo.com

जनवादी, समाजवादी, प्रजातन्त्रवादी, राजावादी, हिन्दुवादी सबै सत्तामा छन् । कुन नीति र सिद्धान्तको शासन छ भनेर सोध्यो भने 'क्वाँटी सरकार' छ भनिदिए हुन्छ ।

अचम्म, उपप्रधानमन्त्री लिङ्देन राजतन्त्र र हिन्दुवाद जिन्दावाद भन्दै थिए, प्रधानमन्त्रीले जनयुद्ध दिवस घोषणा गरेर फागुन १ राष्ट्रिय विदा नै घोषणा गरिदिए । कहाँ हुन्छ भन्नेहरु बोल्नै नसक्ने गरी घाँटीमा जनयुद्ध अड्काएर बसेका छन् ।

बोल बोल मछली मुखभरि पानी भनेको यही हो । किनकि १३ गते राष्ट्रपतिको निर्वाचनको उमेदवार दिने दिन । २५ गते चुनाव । १३ गते एमालेले उमेदवारी दिंदा माओवादी समर्थक र राप्रपा प्रस्तावक बस्ला कि नबस्ला ? कि कांग्रेसले भनेझैं र प्रम प्रचण्डले बोलेझैं राष्ट्रिय सहमतिमा दल वा स्वतन्त्र व्यक्तिलाई उठाउलान् ?

झण्डै झण्डै शतप्रतिशत समर्थनमा सरकार चलाएको २ महिनामै सर्वसत्तावादी बनेर निस्किएको माओवादी नेतृत्वको सरकारको दिनगन्ती सुरू भइसकेको छ । एमाले सशंकित छ, राप्रपा, जसपा, राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी बिच्किएका छन् । जनयुद्ध दिवसमा कांग्रेसको मौनता पनि अर्थपूर्ण छ । प्रचण्डले कांग्रेसका उमेदवारलाई समर्थन गर्ने विश्वास उसको छ ।

के हुन्छ, कसैलाई पनि थाहा छैन । जे पनि हुनसक्छ ।

यसैवीच अमेरिकाका ३ उच्चाधिकारी र भारतबाट विदेश सचिव राष्ट्रपति र प्रधानमन्त्रीको सन्देश, निम्तोसहित नेपालको भ्रमण गरिसकेका छन् । भित्रभित्रै चीन चुप लागेर बसेको छैन । रूस समेत सक्रिय हुनथालेको छ । यो सबै शक्तिराष्ट्रको रणनीतिक चाललाई बढाउने प्रयत्न हुन् । राष्ट्रिय जनमोर्चाका सांसद चित्रबहादुर केसीले त संसदमै भनिसके कि नेपालको राष्ट्रपतिको निर्वाचनमा शक्तिराष्ट्रहरूले फैसला गर्ने भए । यति हुँदा पनि नेतृत्वपंक्ति सचेत देखिन्न । लोकतन्त्रमा छाडा साँढे जसरी डुक्रिरहेका छन् । संवेदनाहीनताले राष्ट्रलाई समस्यामा पार्दै लगेको अनुभूति हुनथालिसकेको छ ।

खरो टिप्पणीकारहरु भन्छन्- गनायो, लोकतन्त्र छिपाको घ्याम्पो फुटेझैं गनायो । नाली कसरी सुवास हुनसक्छ ? भ्रष्ट नेतृत्वलाई बास्ना भए पनि देशका लागि अस्वस्थकर दुर्गन्ध फैलिएको छ । राजनीति जिम्मेवार नभएपछि शासन प्रशासन, कानुनव्यवस्था केही पनि व्यवस्थित नहुने रहेछ । देश भताभुङ्ग देशको लथालिङ्ग चालाजस्तो भयो ।

न मिडिया, न अधिकारकर्मी, नागरिक समाज, न शासक प्रशासक, न अदालत नै आफ्नो जिम्मेवारीमा देखिए । हरेक क्षेत्र, निकाय, नेता गैरजिम्मेवार बनेर लोकतन्त्रको झ्याली पिटिरहेका छन् । लुटतन्त्र मच्चाइरहेका छन् । भ्रष्टाचारका अनेक काण्ड भए, अदालतको बेथिति आए, मिडियाको मनपरी पनि सबैले थाहा पाए । नेपालको लोकतन्त्र भनेको एकले अर्कोको भण्डाफोर गर्ने, एकले अर्कोलाई खुइल्याउने तहमा झऱ्यो । म के चोर, तँ चोर, तेरा बाउ बाजे चोर, खानदान नै चोर भन्ने अवस्थामा पुग्यो पद्धति ।

देशमा कानुनव्यवस्था कायम रहेन । प्रेमप्रसाद आचार्यले आत्मदाह गरे, उनले आत्मदाह अघि लेखेको स्वीसाइड नोट अर्थात सामाजिक सञ्जालमा प्रकाशित गरेको स्टाटसले लोकतन्त्रको ठगीधन्दाको मुखुण्डो उतारिदियो । प्रधानन्यायाधीश काण्डले संसद, पार्टीको अनुहार देखिएकै थियो, मिडिया प्रकरणले त देश ठगीमय भएको देखायो । जब भ्रष्टाचार उधिन्ने बर्ग नै भ्रष्टाचारमा नुहाउँछन्, त्यो देशमा भ्रष्टाचार नहुने कुन निकाय होला र ?

मूलनीति राजनीतिमा हुनुपर्ने लोकतन्त्र थियो, अपहरण हुनथालेको धेरै भयो । लोकतन्त्रमा देखिएका यी तमाम विषय करेक्शन गर्नुपर्ने हो, कोही तैयार छैनन् । आफूले भ्रष्टाचार गरे सदाचार, आफ्ना मान्छे सदाचारी अरू सबै चोर । यस्पनि लोकतन्त्र हुन्छ र ? लोकतान्त्रिक शासन व्यवस्थामा भ्रष्टाचार, अनीति, लुटाह घटनाका अनेक दृष्टान्त दिनदिनै देखिएका छन् । ०७९ को दोस्रो आवधिक निर्वाचनपछि पनि अराजकता र भ्रष्टतन्त्रमा कुनै कमी आएन । बचेखुचेको विधि पनि उल्लंघन हुनथालेको छ ।

लोकतान्त्रिक आदर्श, नीति र सिद्धान्तमात्र होइन, नेतृत्वको निष्ठामा प्रश्न उठेको छ । के हो राजनीति भन्ने सवालको जवाफ दिन नसकिने भएको छ । हरेक नेता सत्ताको भागबण्डाका लागि आफू कहाँ उभिएको छु भन्नेसम्म बिर्सेको देखियो । राजनीति गुण्डाराजमा परिणत भइसकेको छ । अचम्म त के पनि देखियो भने चुनाव जित्नका लागि, सरकार गठन गर्नका लागि गठबन्धन बने । पहिलेको गठबन्धन टुट्यो, निर्वाचनमा भएको गठबन्धन पनि टुट्यो । एकले अर्कोलाई आरोप प्रत्यारोपको श्रृङ्खला रोकिएन । पहिले ओली र प्रचण्ड मिले, झगडा भयो प्रचण्ड र देउवा मिले । चुनावपछि ओली र प्रचण्ड मिलेका छन् । यो मिलेमतो फेरि टुट्ने टुट्ने भीरमा पुगेको छ । राष्ट्रपतिको चुनावअघि नै टुट्न पनि सक्छ । किनकि प्रचण्ड देउवासँग निकट पुगिसके, ओली सशंकित छन् ।

> झण्डै झण्डै शतप्रतिशत समर्थनमा सरकार चलाएको २ महिनामै सर्वसत्तावादी बनेर निस्किएको माओवादी नेतृत्वको सरकारको दिनगन्ती सुरु भइसकेको छ। एमाले सशंकित छ, राप्रपा, जसपा, राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी बिच्किएका छन्। जनयुद्ध दिवसमा कांग्रेसको मौनता पनि अर्थपूर्ण छ।

२ महिनाअघि गठन भएको यो सरकार संसारकै आश्चर्यलाग्दो विश्वासको मत पाएको सरकार हो । ९९.२५ प्रतिशत विश्वासको मत पाएको । यो संसद संसारकै आश्चर्यलाग्दो संसद हो, जहाँ प्रतिपक्ष नै छैन । र, यो सरकार यस्तो सरकार हो, जो जुनसुकै बेला ढल्न सक्छ । मार्क्सवादी र माओवादी, राजावादी र भ्रष्टाचारविरोधी मिलेर बनेको सरकार । भ्रष्टाचारविरोधी सरकारबाट बाहिरिएको छ, राजावादी र मार्क्सवादी निकट छन्, माओवादी फेरि प्रजातन्त्रवादीको दैलो ढुक्न पुगिसकेको अवस्था छ । अर्थात् नेपाली राजनीति बाँदरको हातको नरिवलजस्तो हुनपुगेको छ । यो सरकारलाई वर्णशंकर भन्दा पनि हुन्छ । नेपाली राजनीति चटकेले देखाउने चटकजस्तो पनि लाग्छ ।

०४६ मा आएको बहुदल ३३ वर्ष भयो भने लोकतन्त्र आएको १५ वर्ष । प्रजातान्त्रिक नेपाल बन्छ भन्ने यिनै हुन् । यिनैले ०४७ को उत्कृष्ठ संविधान लेखे, जारी गरे र संविधानअनुसार चल्न सकेनन्, च्यातिदिए । हिन्दुधर्म र राजतन्त्र फालेपछि सुखैसुख पाइन्छ भनेर जनतालाई सपना देखाइयो, न शान्ति आयो न सुख पाइयो । अजङ अजङका अराजकतामात्र भोग्नुपऱ्यो ।

संविधान सभाले जारी गरेको २०७२ को संविधान घोषणा भयो, न समृद्ध नेपाल र न सुखी नेपाली भए । निर्वाचनमा बहुमत पाए स्थिर सरकार र विकास दिने वाचा गर्ने यिनै हुन्, जो दुई तिहाइको शक्तिको मात चढेर अहिले सडकमा उभिएर एकले अर्कोलाई खुइल्याइरहेका छन् ।

चुरो कुरो के हो भने सत्ता र शक्तिका लागि आज जो झगडा गरिरहेका छन्, यिनीहरु आफ्नै वचन, आफ्नै घोषणापत्र, नीति, नैतिकता र सिद्धान्तमा अडिन सकेनन् । मौसम अनुसारका ट्यूनिक लगाउँदा लगाउँदै इम्परर न्यू क्लथको कथाजस्तै नाङ्गै भइसकेको हेक्का नै पाएनन् ।

यतिबेला अँध्यारो कोठामा हुने गरेको सेटिङ-झगडा सडकमा पुगेको छ । नागरिक समाज, अधिकारकर्मी, बुद्धिजीवी, हरेक पेशाकर्मी, व्यवसायीहरु एउटा न एउटा पक्षमा उभिएका देखिन्छन् । न्यायको मन्दिरमात्र होइन, जनताको आवाज लेख्ने, बोल्ने र छाप्नेसमेत धुलाम्मे हुनपुगेका छन् । स्वतन्त्र कोही छैनन्, हुन चाहदैनन् । आम नागरिकमा असन्तुष्टि यसरी उर्लिएको छ कि अर्को परिवर्तन अवश्यम्भावी चाहियो ।

माओवादीले समानुपातिक ल्यायो, त्योभन्दा बदनाम अरू कुनै निर्णय हुनसकेन । कांग्रेसले खुलापन ल्यायो, यति खुला भयो कि कुनै पनि नेता र कसैले हाँकेको सरकारको लगौंटी पनि बाँकी रहेन । एमालेले बृद्ध भत्ता ल्यायो, त्यही नीतिमा एमालेले आफूलाई बाँकावीर

>>> बाँकी ६ पेजमा

पढथ्यौ हामी बसीकन सँगै वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरू ध्वस्त पारे समाज ।

मऱ्यौ ज्यूँदै त्यो जस्ले बिर्सियो देशको माटो
बाँच्यो त्यो मरेर पनि जस्ले सम्झियो देशको माटो ।

कायर भएर पटक पटक मर्नुभन्दा
बहादुर भएर एकै पटक मर्न सकौं ।

- अभियानवाणी

अभियान
साप्ताहिक

सम्पादकीय

सत्ता गठबन्धनको भविष्य फागुन १३ मा निर्धारण हुने !

अहिलेको सत्ता गठबन्धनलाई भत्काउन नेपाली काँग्रेसभन्दा बढी सक्रिय नेकपा एकीकृत समाजवादी लागि परेको छ। शेबहादुर देउवा नेतृत्वको सरकार हुँदा अध्यादेश मार्फत पार्टी विभाजन गर्दा पार्टी अध्यक्ष बनेका माधव नेपालले देउवाको गुण तिर्न जुनसुकै सर्तमा पनि अहिलेको गठबन्धन भत्काउनुपर्ने बताउँदै आएका छन्। गत हप्तामात्र नेकपा एमालेको नेतृत्वमा बनेका सुदूरपश्चिममा सरकार ढलेको छ। सरकारले विश्वासको मत पाउन नसकेकै कारण एक महिनामै सरकार ढलेको थियो।

अहिलेको सत्ता गठबन्धनमा रहेका र प्रधानमन्त्री भएका पुष्पकमल दाहाल नै भित्री रुपमा अहिलेको सत्ता गठबन्धन भत्काएर काँग्रेससहितको गठबन्धन बनाउन चाहिरहेका छन्। मंसिर ४ गते भन्दा अगाडि शेरबहादुर देउवा नेतृत्वको सरकार रहँदा कायम रहेका सत्ता गठबन्धन बनाउने कार्यमा प्रधानमन्त्री दाहालले भीत्रभीत्रै काँग्रेस सहितका दलहरूलाई सहयोग गरीरहेका हुनाले यो सत्ता गठबन्धनको भविष्य फागुन १३ गतेसम्ममा निर्धारण हुनसक्ने सम्भावना बढेर गएको छ। वर्तमान राष्ट्रपति विद्यादेवी भण्डारीको पाँचवर्षे कार्यकाल यही फागुन २९ गते समाप्त हुने भएकाले गर्दा निर्वाचन आयोगले फागुन २५ गते राष्ट्रपतिको निर्वाचन गराउने घोषणा गरी सकेको छ। राष्ट्रपतिका उम्मेद्वारले फागुन १३ गते उम्मेद्वारी दिनुपर्ने भएकाले त्यस दिनसम्ममा अहिलेकै सत्ता गठबन्धन कायम हुने कि अर्को गठबन्धन बन्ने भन्ने निर्धारण हुन सक्छ। काँग्रेस जसरी भएपनि अहिलेको सत्ता गठबन्धनलाई भत्काएर आफ्नो पार्टी सहितको सरकार बनाउन चाहिरहेको छ। प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाललाई विश्वासको मत दिएकै दिनदेखी नै काँग्रेसले दाहाललाई फकाउन लागि परेको थियो। नेकपा एमालेको संयोजनमा एमाले माओवादी केन्द्र, राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी, राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी सहितका अन्य पार्टीको सहयोग र समर्थनमा दाहाल पुष १० गते प्रधानमन्त्रीमा नियुक्त भएका थिए। पुष १० गते नेकपा एमाले सहितका अन्य पार्टीका अध्यक्षहरूबीचमा भएको सहमतिलाई प्रधानमन्त्री दाहालले उल्लघन गर्दै काँग्रेससँग हात बढाएका हुनाले प्रधानमन्त्री दाहालको अस्थिर चरित्र उदाङ्गो हुँदै गएको छ।

प्रधानमन्त्री दाहालले जसरी पनि प्रधानमन्त्री बन्नु परेको थियो र काँग्रेसले उनलाई प्रधानमन्त्री अस्वीकार गरेकै हुनाले उनी पुष १० गते एमाले अध्यक्ष केपी ओली निवासमा पुगेका थिए। त्यही दाहाललाई प्रधानमन्त्री बनाउने र राष्ट्रपति र संघीय संसद्को सभामुख एमालेले लिने सहमति भएको थियो। त्यसैगरी सातै प्रदेशमा प्रदेशमुख्यमन्त्री, प्रदेशसभामुख र उपसभामुख सहित मन्त्रीमण्डलमा समेत भागवण्डा गर्ने सहमति भएनुसार त्यो सहमति कार्यान्वयन हुँदै गर्दा प्रधानमन्त्री दाहालले राष्ट्रपति राष्ट्रिय सहमतिका आधारमा बनाउनुपर्ने माला जप्न थालेका हुनाले सत्ता गठबन्धनमा दरार उत्पन्न भएको छ। प्रधानमन्त्री दाहाल नेपालको राजनीतिमा अस्थिर राजनीतिक पात्र हुन्। उनले सत्ता स्वार्थका लागि जोसुकैसँग जस्तोसुकै सहमति जनाउन सक्छन् भने उनको विगतले देखाएको छ। जनताले माओवादी केन्द्रलाई पत्याउन छाडेका हुनाले पार्टी अध्यक्ष समेत रहेका दाहालले पार्टीको नाम, झण्डा, निर्वाचन चिन्ह नै परिवर्तन गर्ने घोषणा गरी सकेका छन्। जनताले पार्टी अध्यक्ष दाहालको अस्थिर राजनीतिक चरित्रकै कारण निर्वाचनमा पत्याएनन्। २०६४ को निर्वाचनमा समानुपातिकतर्फ ३१ लाख मत पाएको माओवादीले २०७९ मा आइपुग्दा ११ लाखमा थन्किनु परेको छ। आफ्नो पार्टीलाई जनताले किन पत्याएनन् भन्ने विश्लेषण नगरी पार्टीको नाम र निर्वाचन चिन्ह फेर फेरेर फेरी जनतालाई झुक्याउने प्रयास गर्न'भन्दा आफ् नो चरित्रमा सुधार गरी स्थिर राजनीति गर्नु नै उपयपुक्त हुनेछ।

राजनीति भनेको जनताको सेवा गर्ने पवित्र उद्देश्य बोकेको एउटा समाजसेवी कार्य भएपनि यसलाई कमाई खाने भाडोको रुपमा प्रयोग गरीदै आएको र राजनीति गर्नेहरू धनाढ्य हुँदै गएका भएपनि जनताको जिवनस्तर माथि उठ्न नसक्ने हुनाले जनताले राजनीतिज्ञहरूलाई पत्याउन सकेका छैनन्। त्यसमा पनि माओवादी अध्यक्ष दाहाललाई/दाहाल सत्ताबाहिर बस्न नसक्ने अवस्थामा पुगेका छन्। उनको परिवारका प्राय सबै सदस्यहरू सत्तामा रहेका छन्। त्यसै कारणले गर्दा र पुरै पाँच वर्षनै प्रधानमन्त्रीमा रहिरहने तीव्र इच्छा दाहालमा बढेको देखेरै काँग्रेसले दाहाललाई प्रयोग गरेर राष्ट्रपति आफ्नो पार्टीले लिने र दाहाललाई केही समयपछि आफुले दिएको विश्वासको मत फिर्ता लिएर सडकमा पछार्ने रणनीतिक उद्देश्यका साथ अघि बढेको छ। काँग्रेसलाई माधव नेपालले समेत सहयोग गरीरहेका छन्। उनको एकमात्र स्वार्थ भनेको नेकपा एमालेलाई सडकमा पुऱ्याउनु र आफ्ना १० भैयालाई मन्त्री बनाउनु नै हो। त्यसैले उनले सुदूरपश्चिममा एमालेलाई ठुलो झट्का दियौं भन्दै अब फागुन १३ गते सम्ममा के के हुन्छ हेर्दै जानुहोस् सम्म भन्न भ्याएका छन् त्यो बल माधव नेपाललाई प्रधानमन्त्री दाहाल र नेपाली कांग्रेसले नै दिएको हो। कांग्रेसको रणनीति चंगुलमा फस्न पुगेका दाहालको अस्थिर चरित्रको फाइदा कांग्रेसले उठाउन सक्ने भएपछि दाहाल भने फेरी फस्न सक्ने सम्भावना बढेको हामीले ठहर गरेका छौं।

कांग्रेसको ढोक्सामा माओवादी कि, माओवादीको ढोक्सामा एमाले !

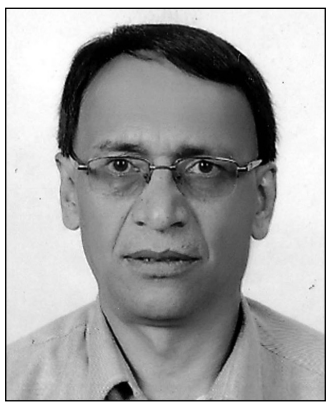

• देवेन्द्र चुडाल
devendrachudal@gmail.com

यही फागुन २५ गते राष्ट्रपतिको निर्वाचन हुने निश्चित भएपछि राजनीतिक दलहरूले आ-आफ्नो सकृयता बढाउँदै लगेका छन् । राष्ट्रपतिको निर्वाचनका लागि फागुन १३ गते उम्मेद्वारी दर्ता गर्नुपर्ने गरी निर्वाचन आयोगले निर्वाचन कार्यतालिका समेत सार्वजनिक गरी सकेको छ । अहिलेसम्म सत्ता गठबन्धन र नेपाली काँग्रेसले राष्ट्रपतिका उम्मेद्वार कसलाई बनाउने भन्ने निर्णय गरी नसकेका भएपनि १२ गते वा १३ गते बिहानसम्म उनीहरूले उम्मेद्वारको टुंगो लगाई सक्नुपर्ने बाध्यता उनीहरूलाई रहेको छ । पुष १० गते माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाललाई प्रधानमन्त्री बनाउने सहमति नेकपा एमाले सहितका अन्य दलहरूसँग माओवादीले सहमति गरेनुसार पुष्पकमल दाहाल काँग्रेसले थापेको ढोक्सामा नपर्ने हो भने नेकपा एमालेले उठाएका राष्ट्रपतिका उम्मेद्वारको जित निश्चित भएपनि पछिल्लो समयमा प्रधानमन्त्री दाहाल आफैले गरेको सहमति विपरित काँग्रेसको ढोक्सामा पर्ने सम्भावना बढेर गएको छ ।

प्रधानमन्त्री दाहाललाई पुष २६ गते काँग्रेसले संसद्मा विश्वासको मत दिएको थियो । काँग्रेसले आफुले सत्ता नपाएको झोकमा पुष २६ गते नै प्रधानमन्त्री दाहाललाई ढोक्सामा पार्न ढोक्सा थापेको रहस्य विस्तारै खुल्दै गएको छ । कांग्रेसले दाहाल सरकार निर्माण भएको दुई महिना पुग्न लाग्दा पनि दाहाल सरकारका काम कारवाहीका बारेमा केही टिक्काटिप्पणी गरेको छैन । सरकारका काम कारवाहीका बारेमा टिक्काटिप्पणी गर्दा प्रधानमन्त्री दाहाल रिसाउँछन् कि भन्ने डर काँग्रेसलाई परेको छ । पछिल्लो समयमा प्रधानमन्त्री दाहाल पनि काँग्रेसप्रति नरम भएका छन् । उनले आफ्नो सरकारी निवासमै काँग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवा लगायतका अन्य नेताहरूलाई पटक पटक बोलाएर भेटवार्ता गरीरहेका छन् । काँग्रेस अहिले न त प्रतिपक्ष दल हो, न त सत्ताधारी दलनै । काँग्रेस अहिले जसरी भएपनि अहिलेको सत्ता गठबन्धनलाई भत्काएर आफु सरकारमा जाने रणनीति उद्देश्यका साथ अघि बढेको छ । काँग्रेसले सबै राजकीय पदहरु गुमाएको र संघीय सरकारमा समेत सहभागिता हुन नपाएको अवस्थामा पानी बेगरको माछाजस्तो छटपटाई रहेका बेला प्रधानमन्त्री दाहालले काँग्रेसलाई पानी खन्याई दिएर बाहिर ल्याएका छन् । त्यही पानी खन्याउनका लागि प्रधानमन्त्री दाहालले राष्ट्रिय सहमतिको माला जप्न थालेका छन् । काँग्रेसले प्रधानमन्त्री स्वीकार गर्न अस्वीकार गरेर नेकपा एमालेका अध्यक्षको निवासमा पुगेर प्रधानमन्त्री भएका दाहालले आफु प्रधानमन्त्री भएको एक महिना नै नपुदै नेकपा एमाले सहितका दलहरूसँग भएको सहमति विपरितका अभिव्यक्ति दिइरहेका र उनैको सहयोग र समर्थनमा काँग्रेसले समेत राष्ट्रिय सहमतिको आधारमा आफ्नो पार्टीले राष्ट्रपति पाउनुपर्ने बताईरहेको छ । आफुलाई काँग्रेसले विश्वासको मत दिएको केही दिनपछि नै दाहालले सत्ता गठबन्धनमा खटपट सुरू भएको भन्दै सत्ता गठबन्धन टुटेपनि काँग्रेस छदैछनी भन्ने अभिव्यक्ति दिएका हुनाले उनी पुरानै गठबन्धनलाई पुनः सकृय बनाउने रणनीतिमा लागेका छन् भन्ने प्रमाणित भएको छ ।

प्रधानमन्त्री दाहाल नेकपा एमालेका अध्यक्ष केपी ओलीको संयोजनमा प्रधानमन्त्री बनेका हुन् । काँग्रेसले आफुलाई प्रधानमन्त्री बन्न अस्वीकार गरेको हुनाले उनी ओली निवास पुगेका थिए । अध्यक्ष ओलीले केही सर्तसहित उनलाई प्रधानमन्त्री बनाउने सहमति पश्चात् प्रधानमन्त्री नियुक्त भएका दाहालले यति चाडै नेकपा एमालेका अध्यक्ष सहितका अन्य दलको सहकार्य र समर्थनलाई उल्ट्याउन खोज्नु दाहाल कै लागि दुर्भाग्यका विषय हुनेछ । काँग्रेसले दाहाललाई माया गरेर विश्वासको मत दिएको होईन । काँग्रेसले सत्ता गठबन्धनलाई भत्काउन र दाहाललाई आफ्नो पक्षमा ल्याउने कुटील रणनीतिक उद्देश्यका साथ विश्वासको मत दिएको हो । २०४६ साल पछि सबैभन्दा बढी सत्ताको नेतृत्व र सत्तामा नेपाली काँग्रेस नै बसेको र पटक/पटक माओवादी समेत काँग्रेसको नेतृत्वमा सरकारमा गएको र केही समय माओवादी अध्यक्ष दाहालको नेतृत्वको सरकारमा काँग्रेससमेत सहभागी भएको हुनाले यी दुवैले दुवैका कमीकमजोरी राम्ररी चिनेका छन् । अझ पुष्पकमल दाहाल सत्तामा रहेकै बेला विपक्षी दलसँग गठबन्धन गरेर निर्वाचनमा समेत गएका हुनाले काँग्रेसलाई दाहालका कमीकमजोरी राम्ररी थाहा भएको र अहिले काँग्रेसले त्यही कमीकमजोरीको फाइदा उठाउन खोजिरहेको छ । त्यसैले उसले विश्वासको मत दिँदै गर्दा पुष्पकमल दाहाललाई ढोक्सामा पार्नैका लागि ढोक्सा थापेको हो भन्नेमा अब कुनै दुविधा रहेन । पुष्पकमल दाहालको अस्थिर राजनीतिक चरित्र काँग्रेसलाई राम्ररी थाहा छ । काँग्रेसले एउटै तिरले दुईटा सिकार गर्न खोजि रहेको छ । पहिलो हो प्रधानमन्त्री दाहाललाई आफुले थापेको ढोक्सामा पार्ने, दोस्रो हो नेकपा एमालेलाई सत्ताबाहिर राखेर आफु सत्तामा जानु यस कार्यका लागि काँग्रेसले प्रधानमन्त्री दाहाललाई नै प्रयोग गरीरहेको र राष्ट्रपतिको निर्वाचनमा पनि प्रयोग गर्ने निश्चित जस्तै रहेको छ । त्यही कारणले गर्दा काँग्रेसले थापेको ढोक्सामा दाहाल पर्ने र दाहालले थापेको ढोक्सामा एमाले पर्नसक्ने प्रवल सम्भावना रहेको छ । यही कार्यका लागि काँग्रेसले दाहाललाई समर्थन गरेको र दाहालप्रति नरम भएको सत्य वास्तविकता हो ।

> कांग्रेसले दाहाल सरकार निर्माण भएको दुई महिना पुग्न लाग्दा पनि दाहाल सरकारका काम कारवाहीका बारेमा केही टिक्काटिप्पणी गरेको छैन। सरकारका काम कारवाहीका बारेमा टिक्काटिप्पणी गर्दा प्रधानमन्त्री दाहाल रिसाउँछन् कि भन्ने डर काँग्रेसलाई परेको छ। पछिल्लो समयमा प्रधानमन्त्री दाहाल पनि काँग्रेसप्रति नरम भएका छन्।

राजनीति भनेको सम्भावनाको खेल हो । राजनीति कहिल्यै सोझो बाटोमा हिँड्दैन भन्ने प्रमाणित त एमाले अध्यक्ष ओलीले गरी दिएका छन्, त्यसैको परिणाम हो ३२ सिट भएपनि अध्यक्ष दाहाल प्रधानमन्त्री बन्नु । ओलीले पूर्वपश्चिम फर्किएका दलहरूलाई एकै ठाउँमा ल्याएर काँग्रेसले नपत्याएका दाहाललाई प्रधानमन्त्रीको कुर्सीमा पुऱ्याईदिए । त्यो कुरा काँग्रेसलाई सह्रिय थिएन र छैन पनि । त्यसैकारणले गर्दा उसले ओलीको रणनीतिलाई लामो समयसम्म चल्न नदिने उद्देश्यले पुष्पकमल दाहाललाई विश्वासको मत दिएको थियो भनेर अब घाम जतिकै छर्लंग भएको छ । आफु प्रधानमन्त्री भएको दुई महिना नपुग्दै आफुलाई अप्ठ्यारोमा पर्दा सहयोग गरेका दलहरूलाई धोका दिएर काँग्रेस सहितको अर्को गठबन्धन बनाउने दाहालको राजनीति भविष्यमा दाहालकै लागि अभिशाप बन्ने निश्चित जस्तै रहेको छ । काँग्रेसले जसरी भएपनि राष्ट्रपति आफ्नो पार्टीको हुनुपर्छ भन्ने उद्घोष गर्नको पछाडि पनि दाहालकै हात रहेको छ । दाहालले आफुले विश्वासको मत लिएकै दिन राष्ट्रिय सहमति आवश्यक भएकोले गर्दा आफुलाई संसद्मा उपस्थित भएका प्राय सबै दलले विश्वासको मत दिएको बताउँदै आएका छन् । दाहाललाई काँग्रेस बाहेकका अन्य दलले दाहालको कारणले नभएर एमाले अध्यक्ष ओलीको कारणले मात्र विश्वासको मत दिएका हुन् । काँग्रेसले त आफुले थापेको ढोक्सामा दाहाललाई पार्नकै लागि पनि विश्वासको मत दिएको हो । काँग्रेसलाई ढोक्सा थाप्न माधव नेपालले नेतृत्व गरेको नेकपा एकीकृत समाजवादीले सहयोग र समर्थन गरीरहेको छ । उसले सहयोग र समर्थन गर्नका पछाडि दुईवटा कारण रहेका छन् । पहिलो हो शेरबहादुर देउवा नेतृत्वको सरकारले राजनीतिक दल विभाजन सम्बन्धी अध्यादेश ल्याएर माधव नेपाललाई अध्यक्ष बनाई दिएको र नेकपा एमालेलाई विभाजन हुन आवश्यक सहयोग गरेको हुनाले त्यसैको गुण तिर्न माधव नेपाल प्रयोग भईरहेका छन् । माधव नेपालको एकमात्र उद्देश्य भनेको नेकपा एमालेलाई भित्तामा पुऱ्याउने र राष्ट्रिय राजनीतिमा उसलाई एक्ल्याउने नै हो । निर्वाचनको बेलामा पनि माधब नेपालले भन्ने गरेको थिए निर्वाचनपछि एमालेलाई बत्ती बालेर खोज्नु पर्दछ भनेर तर नेकपा एमालेले निर्वाचनमा प्रत्यक्षतर्फ ४४ सिटमा र समानुपातिकतर्फ ३४ सिट पाएको थियो । माधव नेपालको पार्टीले एक्लै निर्वाचन लडेको अवस्थामा उसले १ सिट पनि जित्न सक्ने अवस्था नभएको त निर्वाचन परिणामले नै देखाई सकेको छ । ६ महिना अघि गठन भएका अन्य राजनीतिक दलहरु राष्ट्रिय पार्टी बन्न सक्ने तर लामो समयसम्म नेकपा एमालेको नेतृत्व गरेको माधव नेपालको पार्टीले जम्मा खसेको सदर मतको तिन प्रतिशतसम्म मत ल्याउन सकेन । तर एमालेको पराजयमै माधव नेपाल रमाउन थाल्नु भनेको आफुले जुन थालमा खायो त्यही थालमा छेद गर्नु बाहेक अन्य केही हुन सक्दैन ।

अहिले नेकपा एकीकृत समाजवादी पार्टी नेपाली काँग्रेसको भाई पार्टी भएको छ भने पुष्पकमल दाहालसंग उनले पार्टी एकीकरणनै गर्ने सहमति पहिला नै गरीसकेका छन् । दाई पार्टी काँग्रेसले गरेका हरेक निर्णयलाई भाई पार्टी नेपालले सहयोग र समर्थन गरीरहेका छन् । काँग्रेसले राष्ट्रपति पाउनुपर्ने अडानमा दाहाल नेपाल दुवै सहमत भएका हुनाले नै उनीहरूले राष्ट्रिय सहमतिको माला जपिरहेका हुन् । काँग्रेसको भित्री रणनीति भने अर्कै रहेको छ । अहिलेको सत्ता गठबन्धनलाई भत्काउने सन्दर्भमा दाहाललाई काँध थाप्ने र गठबन्धन भत्कीएपछि केही महिना दाहाललाई दिएको विश्वासको मत कायम राखेर केही समय पछि विश्वासको मत फिर्ता लिने । विश्वासको मत फिर्ता लिएपछि प्रधानमन्त्री दाहाललाई नैतिक संकट पर्ने भएकाले उनले फेरी संसद् बाट विश्वासको मत लिनुपर्दछ । त्यसबेला उनले विश्वासको मत नपाउने निश्चित हुने र काँग्रेसले आफ्नो राष्ट्रपति भएपछि संविधानको धारा ७६ को (३) अनुसार सरकार गठन गर्न राष्ट्रपतिलाई आग्रह गर्ने र काँग्रेसकै नेतृत्वमा संविधानको धारा ७६ को (३) अनुसार संसद् मा ठूलो पार्टीको हैसियतमा सरकार आफ्नो पोल्टोमा पार्ने रणनीति उद्देश्य काँग्रेसले लिएको हुनाले अहिले कसले कसलाई ढोक्सामा पार्ने भन्दा पनि कसले थापेको ढोक्सामा को पर्ने भन्ने नै हो । काँग्रेसले थापेको ढोक्सामा माओवादी पर्ने हो कि, माओवादीले थापेको ढोक्सामा एमाले पर्ने यो त अबको केही दिनभित्रमा नै देखिने प्राय निश्चित रहेको छ । प्रधानमन्त्री दाहालले आफुले गरेको सहमति अनुसार अघि बढेको खण्डमा उनी अस्थिर राजनीतिक चरित्रको आरोपबाट मुक्त हुन सक्छन्, नत्र भने उनी उठ्नै नसक्ने गर लड्ने प्राय निश्चित रहेको छ ।

सरकारका दुःख

प्रा. कृष्ण पोखरेल

त्रिशंकु संसद् हुँदा सरकार बनाउन जति गाह्रो हुन्छ, त्योभन्दा कता हो कता बढी गाह्रो सरकार टिकाउनु हुन्छ । अझ गठबन्धन-संस्कार नबन्दासम्म तिनको भरमा लडिने निर्वाचनले अपेक्षित परिणाम नदिने र परिणाम दिइहाले पनि स्वार्थको द्वन्द्वले ती बन्ने र भत्कने भइरहने हुँदा सरकार निर्माणको अनुमान नै धरापमा पर्ने रहेछ ।

यो कुरा गत १० पुसमा सरकार निर्माणमा शेरबहादुर देउवाको पूर्वप्रतिबद्धताबाट विमुखता र त्यसमा टेकेर पुष्पकमल दाहाल प्रचण्डले लगाएको अभूतपूर्व छलाङले नै पुष्टि गऱ्यो । वस्तुतः पद र क्षणिक स्वार्थलाई मात्र केन्द्रमा राखेर जब गठबन्धन बन्छ र त्यसका आधारमा सरकार बन्छ, त्यस वेला त्यो एकसाथ विपरीत दिशातर्फ तानिएको बग्गीजस्तो बन्छ । त्यसलाई प्रकारान्तरमा बेमेलहरूको मेल भन्न सकिन्छ ।

बेमेलहरूको मेल : प्रधानमन्त्री प्रचण्डको नेतृत्वमा बनेको अहिलेको सरकार साँच्चै भन्ने हो भने बेमेलहरूको मेल हो । यसलाई पुष्टि गर्न सरकारमा सामेल राजनीतिक पार्टीहरूको वैचारिकीतर्फ सर्सर्ती नजर दौडाउनु नै पर्याप्त हुन्छ । एमाले र माओवादी केन्द्र दुवै संसद्मार्का पार्टीमा कम्युनिस्ट नाम समान छ, दुवै संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रका पक्षधर पनि हुन् । तर, यतिकै आधारमा यिनीहरूमाझ वैचारिक साम्य छ भन्ठान्ने हो भने हामी गलत हुनेछौं, किनकि यीमध्ये एउटा संसद् भंग गर्न पाउनु प्रधानमन्त्रीको विशेषाधिकार मान्छ भने अर्को त्यसलाई प्रतिगामी ठान्छ । गठबन्धनको एउटा घटक राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीको संघीयताप्रतिको निष्ठामाथि नै प्रश्नचिह्न लगाउन सकिन्छ । उसले प्रदेशको निर्वाचन लड्दै लडेन ।

हुन त निर्वाचन नलड्नुको कारण पार्टी बन्नासाथ निर्वाचनमा हाम्फाल्नुपर्दा उम्मेदवारको अनुपलब्धता पनि होला । तैपनि, त्यस पार्टीका अध्यक्ष रवि लामिछाने स्वयंले नै पनि प्रदेशहरूको 'रेट्रोफिटिङ' गर्नुपर्ने कुरा गरेका छन् । सरकारमा ढिलो सामेल भएको राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी त घोषित रूपमै राजतन्त्रवादी, धार्मिक राज्यको हिमायती र संघीयताविरोधी नै हो । गठबन्धनमा सामेल जनता समाजवादी पार्टी, जनमत पार्टी र नागरिक उन्मुक्ति पार्टी स्पष्टतः संघीयताका साथै गणतन्त्रका हिमायती र पहिचान पक्षधर हुन् । यतिका बेमेलका बाबजुद यी एउटै गठबन्धनमा छन् र धेरै त सरकारमा समेत सामेल छन् । अनि यसलाई बेमेलहरूको मेल नभने के भन्ने ?

मेलको 'ग्लु' : तर प्रश्न उठ्छ, यति आधारभूत बेमेलहरूका बाबजुद यिनीहरूमाझ कुन 'ग्लु'ले मेल गराएको छ ? वस्तुतः त्यो 'ग्लु' त कुर्सी र त्यसबाट प्राप्त हुने शक्ति नै हो । यिनीहरूप्रति एकदम सकारात्मक भएर भन्ने हो भने यिनले त्यो शक्तिलाई जनहितमा नै प्रयोग गर्नेछन् भन्ने मान्दा हुन्छ । तर, तथ्य र घटनाक्रमले यसको पुष्टि गर्दैनन् । किनकि यदि त्यसो हुँदो हो त मन्त्रालय बाँडफाँडका विषयमा किन यतिविधि हानाथाप हुन्थ्यो ? जनहितमा काम गर्न जुन मन्त्रालय भए पनि के फरक पर्छ ? जनहितमा राम्रा-राम्रा नीति बनाउन मन्त्रालयको जुन कुर्सी पनि उत्तिकै उपयोगी हुन्छ, होइन र ?

नागरिक उन्मुक्ति पार्टी सरकारमा सामेल नहुनुको कारण त प्रस्ट छ । ऊ आ□ना नेता रेशम चौधरी रिहा नभई सरकारमा सामेल हुन तयार छैन । तर, जनमत पार्टीका मन्त्रीले लामो समयसम्म आफूले पाएको मन्त्रालयप्रति असन्तुष्ट भएर बाहिरै बस्नु र जनता समाजवादी पार्टी मन्त्रालयकै अनुहार हेरेर सरकारमा सामेल नै नहुनुको कारण रोजेको कुर्सी नपाउनुबाहेक अरु के हो ?: यतिवेला यो गठबन्धनमा आबद्ध राजनीतिक पार्टीहरूले जारी गरेको नेपाल सरकारका नीतिगत प्राथमिकता र न्यूनतम कार्यक्रम पनि यिनलाई एक ठाउँ जोडेर राख्ने 'ग्लु' हो भन्ने मान्न सकिएला । तर, हेर्नु के छ भने यी पार्टीहरु आ□नो यही कार्यक्रमिक वाचाप्रति कति खरो साबित होलान् ?

हल्का चिरा : प्रचण्ड नेतृत्वको यो सरकारले आ□नो स्वाभाविक गति लिनुअगावै हल्का चिरा पर्न थालेको देखिन्छ । नागरिकता विवादमा सर्वोच्च अदालतको फैसलाबाट पदच्यूत हुन पुगेका रवि लामिछानेले पुनः नागरिकता लिनासाथ हाताहाती सांसद नै नभई पुरानै पद नपाएका कारण आवेगवश उनको पार्टीले सरकार छाडेर यो गठबन्धनलाई झड्का नै दियो । नागरिक उन्मुक्ति पार्टीले सुदूरपश्चिममा गठन भएको एमाले नेतृत्वको गठबन्धन सरकारलाई विश्वासको मत नदिएका कारण एक महिनामै त्यो सरकार ढाल्यो र त्यसको स्थानमा प्रतिपक्षी कांग्रेसको नेतृत्वमा सरकार बन्यो । कतिपय विश्लेषकले यो परिघटनालाई गठबन्धनमा चिरा मात्र होइन, 'वर्तमान सरकार अन्त्यको प्रारम्भ'सम्म भनेका छन् ।

प्रणालीगत बेमेल : यो गठबन्धन सरकारसामु मुख्य चुनौती प्रणालीगत छ र त्योचाहिँ उच्चस्तरीय राजनीतिक संयन्त्रका अध्यक्ष केपी ओलीको 'बी टिम'का रूपमा गठबन्धन सरकारमा सामेल भएको राप्रपाबाट देखिन्छ । यस पार्टीका कतिपय सांसदले सदनमा वर्तमान संविधानले अंगीकार गरेका संघीयता, गणतन्त्र र धर्मनिरपेक्षताजस्ता आधारभूत मान्यताविरूद्ध खुलेआम अभिव्यक्ति दिन थाले । यो कुरा त्यहीँ थामिएन ।

यस पार्टीका सरकारमा सामेल कतिपय मन्त्रीले समेत यस्तै विवादित अभिव्यक्ति दिन थाले । र स्थिति काबुबाहिर नगइहालोस् भनेर स्वयं प्रधानमन्त्रीले नै राष्ट्रिय सभामा त्यस्ता मन्त्रीलाई स्पष्टीकरण सोध्ने वाचा गर्नुपऱ्यो । यो बेग्लै विषय हो कि त्यस्तो स्पष्टीकरण अहिलेसम्म सोधिएको जानकारी सार्वजनिक भएको छैन । यसैलाई मैले प्रणालीगत बेमेल भनेको हुँ । यतिबेलाको यो परिस्थिति हिजो निर्दलीय राष्ट्रिय पञ्चायतमा पद्मरत्न तुलाधरले बहुदलको माग गरेको विषयजस्तो देखिन्छ ।

पूर्ण वाक्-स्वतन्त्रता : निःसन्देह, वर्तमान संविधानले सांसदलाई दुवै सदनमा पूर्ण वाक्-स्वतन्त्रता दिएको छ (धारा १०३.१) । त्यति मात्र नाइँ, त्यहाँ बोलेको कुरा वा दिएको मतका आधारमा सदस्यलाई पक्रन, थुनामा राख्न वा अदालतमा कारबाही चलाइनेछैन भन्ने पनि ग्यारेन्टी छ । हुन त यो स्वतन्त्रता यो संविधानको अधीनमा रहेर बोलिने कुरासम्म मात्र सीमित छ । तथापि एक छिनका लागि यो विवादलाई यहीँ थाती राखौँ र मन्त्रीहरूतर्फ बहस मोडौँ ।

सामूहिक उत्तरदायित्व : संसारभरि नै संसदीय व्यवस्थाको मन्त्रिमण्डल सामूहिक उत्तरदायित्व र व्यक्तिगत जिम्मेवारीको सिद्धान्तमा चलेको हुन्छ । र, त्यसको मियो प्रधानमन्त्री हुन्छ । हाम्रै संविधानले पनि यही सिद्धान्तलाई आत्मसात् गरेको छ (धारा ७६.१०) । अतः राप्रपाले संविधानविरोधी अभिव्यक्ति दिएर सरकारमा बस्नु यही सिद्धान्तको बर्खिलाफ हो । यो आफैँले स्वीकृत गरेको सरकारको न्यूनतम साझा कार्यक्रमको पनि बर्खिलाफ हो । किनकि त्यस कार्यक्रमको एउटा बुँदामा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रलाई सुदृढीकरण गर्ने संकल्प गरिएको छ । आ□नै संकल्पबाट विमुख भएर संघीयता वा गणतन्त्रविरूद्ध अभिव्यक्ति दिनु कानुनको कुरै छाडौँ, राजनीतिक नैतिकताको समेत खिलाफ हो ।

हो, यसैसँग संसद्मा वाक्-स्वतन्त्रताको सीमा जोडिएको छ । संसद्मा प्रतिपक्षी सांसदले जति खुलेर सरकार र त्यसका नीतिविरूद्ध बोल्छन्, त्यसैगरी सत्तारूढ सांसदले बोल्न सक्दैनन् वा बोल्न मिल्दैन । सरकारले आत्मसात् गरेका नीति वा कार्यक्रमविरूद्ध बोल्नु भनेको ह्विप आकर्षित हुने विषय हो ।

छैन आधारभूत संरचना : यो संविधानले २०४७ सालको संविधानले झैँ संविधानका आधारभूत संरचनाको व्यवस्था गरेको छैन । त्यसैले, नेपालको सार्वभौमिकता, भौगोलिक अखण्डता, स्वाधीनता र जनतामा निहित सार्वभौमसत्ताबाहेक यो संविधानमा गरिएका अन्य जुनसुकै व्यवस्था संसद्को दुईतिहाइ बहुमतबाट संशोधन हुन सक्छन् (धारा २७४.१) । यसको अर्थ यो संविधानले अंगीकार गरेका गणतन्त्र, संघीयता, धर्मनिरेक्षता, समाजवाद असंशोधनीय छैनन् । यस्तो प्रावधान किन राखियो, संविधान निर्माताहरु नै जानून् । तर, मलाई लाग्छ, यो त्यो 'राजनीतिक खेलको नियम' हो, जसले त्यतिवेला यो संविधानमा गरिएका ठुल्ठूला मान्यता परिवर्तनप्रति आस्था नहुनेहरूलाई समेत कुनै वेला आ□नो पक्षमा दुईतिहाइ मत पुऱ्याउन सकियो भने फेर्न सक्छु भनेर पक्षमा उभ्याएको होला ।

बुझ्नुपर्ने विषय : यो संविधानले बोकेका संघीयता, गणतन्त्र, धर्मनिरपेक्षता वा अन्य कुनै मान्यताप्रति विमति राख्ने अधिकार जुनसुकै पार्टी वा नागरिकलाई छ । पार्टीको हकमा भन्ने हो भने त्यसले निर्वाचनमा मत माग्दा यिनका विरूद्धमा उभिएर मत माग्न मिल्छ । संसद्मा उभिएर यिनका विरूद्ध विचार व्यक्त गर्न पनि मिल्छ । पञ्चायती व्यवस्था फर्काउँछु भन्न मात्र होइन, राणाशासन फर्काउँछु भन्न पनि पाइन्छ । जनताले दुईतिहाइ बहुमत दिए ल्याउन पनि पाइन्छ । तर याद रहोस्, त्यो हुकुमी शासन हुनेछैन, त्यो जनतामा निहित सार्वभौमसत्ताको अधीनमा हुनेछ । अर्थात् तिनले कुनै पञ्जापत्रबाट त्यो हुकुम पाउने होइन, जनताको अभिमतबाट पाउने हो । जर्मनीमा नवनाजी पार्टी वा इटलीमा नवफासिस्ट पार्टी छन् भने यहाँ नवपञ्चायती पार्टी हुनु कुन अनौठो हो र ?

तर, यसरी प्रणालीगत विमति राख्ने र पुरानै खानपान फर्काउन चाहने पार्टी सरकारमा बस्न मिल्दैन । बस्ने हो भने त्यसका मन्त्री र सांसदले संसदीय व्यवस्थाको न्यूनतम 'डिकोरम' मान्नुपर्छ । यिनै दुःखहरु झेल्दै अघि बढेको यो सरकारका लागि राष्ट्रपति निर्वाचन त्यो पानीढलो हो, जसले आगामी दिनमा यसले व्यहोर्ने थप सुखदुःखको निर्क्योल गर्नेछ । (नयाँ पत्रिका)

●●●

गणतन्त्र, संघीयता र धर्मनिरपेक्षताका कट्टर पक्षधरदेखि यिनका कट्टर विरोधीसम्म समावेश भएकाले प्रधानमन्त्री प्रचण्डको नेतृत्वमा बनेको अहिलेको सरकार बेमेलहरूको मेल हो। त्यसैले, यो सरकार बनाउनभन्दा टिकाउनमा बढ्ता दुःख छ।

●●●

तन्त्रसन्त्र होइन, कायापलट गर्ने मन्त्र जपौं

पशुपति गुरुङ

आज हाम्रो देशको जुन अवस्था छ, त्यो अवस्थाको दोषी को हो ? यस प्रश्नमा अधिकांशको साझा जवाफ 'नेता' अर्थात् 'राजनीतिक नेतृत्व' भन्ने हुन सक्छ । अन्तर्य केलाउने हो भने दोषी नेता मात्र होइनन्, जनता पनि हुन् । समय र परिस्थितिको मूल्यांकन गरी देशले विकासको गति लिन नसक्दा अझै पनि हामी विश्वका अन्य देशको तुलनामा धेरै पछि छौं । हरेकपटकको निर्वाचनमा जनताले मतदानको हक त प्राप्त गर्छन्, तर त्यसबाट सन्तोषजनक उपलब्धि हासिल हुन सकिरहेको देखिँदैन । आसन्न स्थानीय तहको निर्वाचनमा जनतालाई सही उम्मेदवार छनोट गर्ने अवसर छ । आगामी ३० वैशाखमा हुन गइरहेको निर्वाचनमा मतदाताको एक भोटले पाँच वर्षका लागि जनप्रतिनिधि आउँदैछन् । यही बेला देशभर चुनावी माहोल पनि तातेको छ । राजनीतिक दलका सम्भावित उम्मेदवारले घरदैलो चहार्न थालिसकेका छन् । त्यस्तो बेला उम्मेदवारले पार्न सक्ने विभिन्न प्रलोभनबाट पनि अब मतदाता चनाखो बन्न ढिलाइ गर्न□ हुन्न ।

विश्वका शक्तिसम्पन्न देशको वर्तमान अवस्था एकैपटक सम्भव भएको होइन । ती सबै देशको आ-आ□नै संघर्षका कथा छन्, जसलाई हाम्रो देशले पनि अनुशरण गर्न□पर्छ । हाम्रो देशमा विभिन्न राजनीतिक परिवर्तन भए । जनताको त्याग, बलिदान र गौरवमय संघर्षकै कारण विगतमा जहानियाँ राणा शासनदेखि पञ्चायत र राजतन्त्र ढले । आज सबैले भन्ने गरेकै छन्, 'व्यवस्था परिवर्तन भएर केही भएन, अब अवस्था परिवर्तन गर्न□पर्छ ।' यही अवस्था परिवर्तन अब कसले, कसरी, कहिले गर्ने ? भन्ने प्रश्न हाम्रा अघि छ । देशमा वर्तमान आर्थिक अवस्था, सुशासन, सामाजिक न्याय, सामाजिक विभेद, लैंगिक असमानता र विकासको अनुभूतिजस्ता गम्भीर विषयमा राजनीतिक नेतृत्वको ओठे भक्तिबाहेक जनताले परिवर्तनको अपेक्षा कहिलेसम्म गरिरहने ? यस्ता प्रश्न हामीले तबसम्म गरिरहनुपर्छ, जबसम्म हामीलाई यी कुराको महसुस गर्दैनौं । हामी अझै मौन बस्यौं भने त्यो हाम्रा लागि मात्र होइन, भावी पुस्ताका लागि पनि हितकर हुन सक्दैन । त्यसैले परिवर्तन सम्भव छ, अब व्यक्ति, परिवार र समाजले चनाखो हुनुपर्ने बेला आएको छ । आसन्न निर्वाचन आ□नो एक मतले कुशल नेतृत्व छान्ने अवसर पनि हो । यस्तो बेला आज पनि कैयौं नवयुवा देशको नेतृत्वप्रति यति असन्तुष्टि पोखेर निराश बनिरहेका छन् कि 'कसलाई भोट दिएर के हुने हो ?' भन्ने प्रश्न गरिरहेका छन् । यस्ता युवालाई विश्वास दिलाउन नेतृत्व चुकिरहेको छ । तर, हामी आशावादी बन्नैपर्छ, दलीय व्यवस्थालाई अँगालिरहेका हामीले राजनीतिक संस्कारलाई समयसापेक्ष बनाउँदै लैजानुपर्छ ।

यो हाम्रा लागि एउटा महत्वपूर्ण अवसर र चुनौतीपूर्ण घडी हो । यो समयमा हामी चुप लागेर बस्यौं भने अवश्य हाम्रो भावी पुस्ताले हामीलाई सराप्ने छ । राणाशासनदेखि गणतन्त्रसम्म आइपुग्दा देशले गति लिन नसक्नु आफैंमा गम्भीर कुरा हो । आजसम्मको अवस्थालाई हेर्दा ढुक्क भएर भन्न सकिन्छ कि यो सबै बेथितिका पछाडि प्रत्येक संयन्त्रमा खराब संस्कार हाबी छ । त्यसैले हामीले अब राजनीतिक नेतृत्वलाई मात्र दोष दिएर हुँदैन, हाम्रो माझमा भएका असल संस्कारको अनुशरण गर्दै, खराबलाई छाड्दै वा समयसापेक्ष परिमार्जन गर्दै अगाडि पढ्नुपर्छ । हामीले समाज र राष्ट्रका लागि नेतृत्व छान्दा पूर्ण विवेकको प्रयोग गरेर हाम्रो मान्छे भन्दा पनि राम्रो वा सम्बन्धित क्षेत्रको विज्ञ व्यक्तिलाई छनोट गर्न□पर्छ । नत्र एक मिनेटमा हालेको एक मतका कारण हामीले पाँच वर्षसम्म पश्चाताप मान्नुपर्ने अवस्था आउन सक्छ ।

निर्वाचनमा हामीले असल, सक्षम मान्छे छान्न सकेनौं भने त्यसबाट बेथिति स्वतः मौलाउँछन्, जुन कुरा हाम्रो विगतले पनि छर्लंग पारेको छ । हामीले एउटा १०-१५ रुपैयाँको डटपेन किन्दा राम्रोसँग लेखेन भने हाम्रो मन कति खिन्न हुन्छ, त्यस्तै खिन्नता देशको स्रोत, साधनको दुरुपयोग हुँदा आयो भने मात्र देशले गति लिन सक्छ । नेतृत्व कुशल र असल नहुँदा देशको स्रोत-साधनको दुरुपयोग हुन जान्छ । स्रोत र साधनको दुरुपयोगले देशको अवस्था खस्किँदै गइरहेको छ । यसबारे अब तपाईं हामी संवेदनशील हुनु जरूरी छ । सबैभन्दा ठूलो कुरा देशको माया हुनुपर्छ, देश छ र त हामी छौं भन्ने बोध हुनुपर्छ । आजसम्मका चुनावमा दोहोरिएका परिणाम अबको चुनावमा आउन दिनु हुँदैन । २१औं शताब्दी हो, आजको शिक्षा, चेतना, प्रविधिले गर्दा अब निश्चित रुपमा पहिलाको जस्तो प्रतिफल आउँदैन भन्नेमा म विश्वस्त छु । म गोंगबु आवास क्षेत्रमा बस्छु । गोंगबु आवास क्षेत्र सुधार समितिमा मलाई दुईवटा भोटको अधिकार छ । कार्यसमिति छनोट प्रक्रियामा मतदान गर्दै गर्दा आ□नो भोटको सुरक्षा गर्न मैले मेरी छोरीलाई मतदान गर्न जाऊ भने । मेरी छोरी २० वर्षकी भइन्, ब्याचलर पढ्दै छन्, उनले मेरो प्रस्तावलाई सिधै अस्वीकार गरिन् र भनिन्, 'मैले कसलाई भोट गर्ने ?'

'म भन्छु नि कसलाई भोट हाल्ने भन्ने' भनी मैले जवाफ दिँदा मेरी छोरीले भनिन्, 'मतदान भनेको के हो र कसले कसलाई गर्ने ? कुनै पनि मतदान गर्दा आफूले बुझेर गर्न□पर्छ । यदि तपाईंले भनेको व्यक्तिलाई भोट गर्ने हो भने मेरो मतको अर्थ के ! मतदाता अधिकार भनेको त्यस्तो होइन ।' म छोरीको कुराले निःशब्द भएँ । मलाई छोरीको कुराले भित्रभित्रै खुसी लाग्यो । अबको पुस्ता विवेकशील छ । अबको पुस्ता आ□नो निर्णय आफैं गर्न सक्षम छ । यति कुरा निश्चत छ, अबको निर्वाचनमा मेरी छोरीले जस्तै सबैले आ□नो निर्णय आफैंले गर्नेछन् ।

अब हामीलाई तन्त्रसन्त्र होइन, कायापलट हुने मन्त्र आवश्यक छ । त्यो मन्त्र तपाईं हाम्रै हातमा छ । स्थानीय चुनाव कति आए, कति गए, को कसले कतिपटक जिम्मेवारी पाए, कतिले जिम्मेवारी निर्वाह गरे- त्यो मूल्यांकन गर्न सक्नुपर्छ । फेरि पनि पहिलाको जस्तै हामीले गल्ती गरे हाम्रो भविष्य अन्धकार हुने छ । हरियो रुख सुकेर जान सक्छ, सूर्यलाई बादलले छेक्न सक्छ, हँसिया हथौडा खिएर काम नलाग्ने भई धोका दिन सक्छ तर हामीले अपनाएको विवेकले हामीलाई कहिल्यै धोका दिने छैन । आफैंले आफैंलाई धोका दिने काम कसैले नगरौं । राजनीति पनि एउटा समाजसेवा हो । यो व्यापार होइन, यसलाई सेवाकै रुपमा स्थापित गरौं । यो संस्कारको विकास गर्नका लागि अबका निर्वाचनमा उम्मेदवार दिनेले सयपटक सोचौं र भोट हाल्नेले पनि पटक-पटक सोचौं ।

मुलुकमा...

सम्झिरहेको छ । बाँकी परिवर्तन भयो, हात लाग्यो शून्य । शुन्यभन्दा पर जनअसन्तुष्टि, जनाक्रोशमात्र छ । यो जनाक्रोस सुनामी हुन धेरै बेर नलाग्न सक्छ । होसियार ।

महाशक्तिराष्ट्रहरु नेपालमा छिरिसकेका छन् । मुख्य सवाल उत्तर, दक्षिणका छिमेकीलाई आफ्नो सुरक्षा र प्रभाव स्थापित गर्नुछ, अमेरिकालाई दक्षिण एसियामा प्रभूत्व स्थापित गरेर विश्व नेतृत्वको सर्वेसर्वाको पदवी टिकाउनु छ । नेपाल चीन र अमेरिकाको शीतयुद्धमा नेपालको भूराजनीति लगलग काम्न थालिसकेको छ । मार्क्स र माओवादी यो सरकारलाई चीन, भारत र अमेरिकाको बलियो साथ छ । यथार्थमा यो सरकार चीन निकट हो कि दक्षिण पश्चिम ? भन्न सकिन्न । जनयुद्धकालीन त्रासदीबाट उम्केको १५ वर्ष भइसक्यो, यो अवधिमा पनि संक्रमणकालीन न्याय स्थापित हुनसकेन । जो पीडक हुन्, उनै सत्तामा छन्, जो पीडित हुन्, उनीहरु न्याय मागिरहेका छन् । राजनीतिक स्वार्थका मुद्दामा महिनादिनमा फैसला हुन्छ, राजनीतिक स्वार्थ प्रभावी हुँदा ज्यानमारा मुद्दामा कहिले पनि फैसला हुँदैन । विधिको यस्तो विभेदकारी अवस्थाले अराजकता बढी छ । अराजकता भनेको असफलता हो, कसैले बुझेनन् ।

देशप्रतिको जिम्मेवारी पूरा गर्ने हो भने राउण्ड टेबुल बहस गरेर एउटा निकास निकाल्नुपर्छ, बिना बिभेद त्यो बहसमा संसदवादी, राजतन्त्र, हिन्दुवादीदेखि विप्लववादीसम्मको सहभागिता हुनुपर्छ । यसका लागि आन्तरिक र बाह्य समर्थन समेत लिन जरुरी छ । बाह्य समर्थन यसकारण कि कुनै पनि नेता कुनै न कुनै बाह्य शक्तिमा अडेस लागेका छन् । जनता चुनावका हतियारमात्र बने, हाम्रा नेताहरु विदेशीका मतियार बन्नाले संकट बढेको हो । यो संकटको समाधान सहमतिबाट निकालिएन र अहिलेकै अराजकता बढ्न दिइयो भने राष्ट्र असफल हुनसक्छ । राजनीति र कूटनीतिक बृत्तमा नाम चलेका व्यक्तिहरु भन्छन्- अमेरिका, चीन, भारत, बेलायत, युरोपियन युनियनका राजदूतहरुले आ-आफ्ना देशमा नेपालमा जनप्रतिनिधिहरु नाङ्गेझार भइसकेका र भ्रष्टाचारसहितको जवाफदेहिताविहीन बढ्दो अराजकताले नेपाललाई गाँज्दै लगेको कारण नियन्त्रणबाहिर जानसक्ने आँकलनको नोट पठाइसकेका छन् । यसैकारण नेपालको विश्वासनीयता घट्दै गएको छ । नेपालको भर कुनै विदेशी मित्रले गरिहाल्ने अवस्था छैन । प्रष्ट भन्ने हो भने हामीले हाम्रो हितलाई प्रधानता नदिएर विदेशीको चासोमा ध्यान दिंदा हामी छायाँमा परेका हौं । यतिबेला नेपाल छिमेकी र शक्तिराष्ट्रको निगरानीमा छ ।

अदालतले ७ दिनमा सरकार बनाउ भनेर आदेश दिने देश पनि नेपाल हो । यहाँ विधि कम, बाहुबली ज्यादा चल्नेगर्छ । नेता, पार्टी भ्रष्ट भयो भने व्यक्ति धनाढ्य हुनेरहेछन् । राष्ट्रमा विधिको शासन खलबलिने रहेछ भन्ने वर्तमान विश्वको ताजा उदाहरण नेपाल बनेको छ ।

०४६ सालपछि, विशेषगरी अझ १५ वर्षदेखि नेपालको शासनसत्ता, भोगविलाश, भव्यताको जननी गरीब नेपालीको रगत पसिना हो । नेपालका शासक, प्रशासक, उद्यमी व्यापारी, समाजसेवी, अधिकारकर्मी, नागरिक समाज, ठूला सञ्चारकर्मीका अगुवाहरुको भव्य रहनसहन गरीबकै रगतको मूल्यको उपज हो । भन्नलाई सेक्सपियरले भनेका थिए- पापले साहसी बनाउँदैन । तर नेपालमा नेताहरुको दुस्साहस मान्छेबाट 'मांसाहारी' स्तरमा झरेको होला । तैपनि यिनीहरु आफूलाई लोकतन्त्रवादी हौं भन्छन् । अचम्म छ । उनीहरुको हरेक पाइलाको लक्ष्य सम्भ्रान्त, सिंहदरवार र शीतल निवासतिरै अग्रसर देखिन्छ । जनजिविका र देशकोबारेमा कुनै प्रभावशालीलाई कुनै चासो देखिन्न । ज्योतिषशास्त्रका अनुसार बृहस्पति र राहु एक भएको स्थितिलाई चाण्डाल योग भनिन्छ । नेपालमा राहु केतु एक भएका छन् र नेपाल १७ हजारको बली चढाएर ल्याएको संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र चिहानमा दनदनी बलिरहेको शवको नियति भोगिरहेको छ । हरेक बर्गको नेतृत्व शुद्ध केही छैन, पवित्र कोही देखिदैनन् ।

सुरा र सुन्दरी, सत्ता र सम्पत्ति : यही भयो लोकतान्त्रिक परिवर्तन । तत्काल सुधार जरूरी छ । सुधार भएन भने १९७५ को सिक्किम अथवा २०४९ को भूटान बन्न सक्छ । चेतना भया ।

खेलकुद

कुशलको शतकमा नेपालको ऐतिहासिक जित

नेपालले आइसिसी पुरूष विश्वकप लिग-२ त्रिकोणात्मक एकदिवसीय सिरिजमा नामिबियामाथि दुई विकेटको ऐतिहासिक हात पारेको छ । नामिबियामाथि प्राप्त जित नेपालको अहिलेसम्म आ□नो एकदिवसीय क्रिकेट इतिहासमा सर्वाधिक ठूलो लक्ष्य पछ्याएको हो ।

नेपालको सानदार जितमा ओपनर कुशल भुर्तेलले एक सय १५ रनको शतकीय इनिङ्स खेलेका थिए । साथै, फास्ट बलर करण केसीले लिग २ मा तेस्रोपटक पाँच विकेट पूरा गर्न सफल भए । त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय क्रिकेट मैदानमा नामिबियाले पहिलो ब्याटिङ गरी सबै विकेट गुमाएर दुई सय ८५ रनको विशाल योगफल खडा गरेको थियो । नेपालले ४७.४ ओभरमा आठ विकेटको क्षतिमा जित निकाल्न सफल भयो ।

यसअघि, नेपालले सन् २०१९ मा युएईविरूद्धको तेस्रो एकदिवसीय खेलमा दुई सय ४४ रनको लक्ष्य पार गरेको थियो । लक्ष्य पछ्याएको इनिङ्समा कुशल र आसिफ शेखले ओपनिङ गरेका थिए । इनिङ्सको १.५ ओभरमा शेखले आ□नो विकेट गुमाए । त्यसपछि कुशलले पूर्वकप्तान ज्ञानेन्द्र मल्लसँग दोस्रो विकेटका लागि ५० रनको साझेदारी गर्दै नेपाललाई ३-१ बाट ५३-२ को स्थितिमा पुऱ्याए । मल्लले ३५ बलमा २५ रन बनाए ।

कुशलले करिअरकै पहिलो शतक बनाउने क्रममा कप्तान रोहितकुमार पौडेल, सन्दीप जोरा र करण केसीसँग गतिलो साझेदारी गरे । कुशलले आ□नो शतक ९९ बलमा पूरा गर्न सफल भए । उनले एक सय १३ बलको सामना गरी १० चौका र चार छक्काको सहयोगमा एक सय १५ रन बनाए । उनी इनिङ्सको ४७.२ ओभरमा आउट भए । कुशल आउट हुँदा नेपाललाई जितका लागि तीन रन आवश्यक थियो । कुशल नेपाली एकदिवसीय खेलमा ओपनरमा ब्याटिङ गरी शतक बनाउने पहिलो क्रिकेटर हुन् । समग्रमा नेपालका लागि उनी एकदिवसीय खेलमा शतक ठोक्ने चौथो खेलाडी हुन् ।

नेपालबाट रोहितकुमार पौडेल, पारस खड्का र दीपेन्द्रसिंह ऐरीले शतक प्रहार गरेका छन् । कुशल अन्तर्राष्ट्रिय टी-२० र एकदिवसीय खेलमा शतकीय इनिङ्स खेल्ने तेस्रो नेपाली खेलाडी हुन् । पारस खड्का र दीपेन्द्रसिंह ऐरीले पनि दुवै विधामा शतक प्रहार गरेका छन् ।

लक्ष्य पछ्याउँदा नेपालका कप्तान रोहितले दुईपटक जीवनदान पाए । दुई जीवनदानको भरपूर प्रयोग गर्दै रोहितले अर्धशतकीय इनिङ्स खेल्न सफल भए । उनले ७६ बलमा सात चौका र तीन छक्काको सहयोगमा ७२ रन बनाए । रोहितले कुशलसँगको शतकीय साझेदारी गर्दै नेपालका लागि जितको आधार बनाए । रोहित २७ रन र ३९ रनमा आउट हुनबाट बचेका थिए । नेपालको जितमा सन्दीप जोराले २४ बलमा तीन चौका र एक छक्का प्रहार गरी २८ रन बनाए । करण केसीले १२ बलमा दुई छक्का र एक चौका प्रहार गरी २० रन बनाए । नामिबियाका रूबेन ट्रम्पलम्यानले १० ओभरमा ४८ रन खर्चेर सर्वाधिक ३ विकेट लिए ।

टस हारेर पहिला ब्याटिङ गरेको नामिबियाका लागि माइकल भान लिंगेनले एक सय ३३ रनको शतकीय इनिङ्स खेलेका थिए । उनले एक सय ३७ बलमा नौ चौका र पाँच छक्का प्रहार गरेका थिए । उनको यो लगातार दोस्रो एकदिवसीय शतक हो । संयोगले उनले नेपालविरूद्ध नै शतक ठोके । गत डिसेम्बरमा उनले नेपालविरूद्ध नै एक सय २१ रनको शतकीय इनिङ खेलेका थिए । नामिबियाको इनिङ्समा कप्तान जेरार्ड इरास्मस ७९ बलमा २ चौका र ३ छक्कासहित ५६ रन बनाए । तेस्रो विकेटका लागि जेरार्ड र लिंगेनले १ सय २४ रनको साझेदरारी गरेका थिए ।

हजार रन पूरा गर्ने रोहित पहिलो नेपाली

कप्तान रोहित एकदिवसीय खेलमा एक हजार रन पूरा गर्ने पहिलो नेपाली क्रिकेटर बनेका छन् । रोहितले यो उपलब्धि आइसिसी विश्वकप लिग-२ त्रिकोणात्मक सिरिजमा नामिबियाविरूद्ध ५५ रन बनाउँदै हात पारेका हुन् । रोहितले ३३ एकदिवसीय खेलमा ३३ इनिङ्स खेल्दै एक हजार १७ रन बनाएका छन् । उनले यसक्रममा एक शतक तथा ६ अर्धशतकीय इनिङ खेले । रोहितले २६.१ ओभरमा माइकल भान लिंगेनले फालेको बलमा चौका प्रहार गर्दै एक हजार रन पूरा गरेका थिए । रोहितले २०१८ मा नेदरल्यान्ड्सविरूद्ध दोस्रो एकदिवसीय खेलमा डेब्यु गरेका थिए । गत वर्ष रोहित उपकप्तान बनेका थिए ।

गत भदौमा सन्दीप लामिछानेलाई बलात्कारको आरोप लागेपछि क्यानले रोहितलाई कप्तानीको जिम्मेवारी दिएको थियो । नेपाली टोलीका पूर्वकप्तान ज्ञानेन्द्र मल्ल दोस्रो स्थानमा छन् । ज्ञानेन्द्रले २७ खेलमा ६ अर्धशतकसहित ७ सय ३४ रन बनाएका छन् । यसैगरी, आसिफ शेख ६ सय ५५ रनका साथ तेस्रो स्थानमा छन् । शेखले २४ खेलमा पाँच अर्धशतकीय इनिङ्स खेलेका छन् । आरिफ शेख नेपाली टोलीबाट एकदिवसीय खेलमा चौथो सर्वाधिक रन बनाउने ब्याट्सम्यान हुन् । उनले ३२ खेलमा चार अर्धशतकसहित ५ सय ८२ रन बनाएका छन् ।

रोहित र कुशलको कीर्तिमानी साझेदारी

नेपालले नामिबियाविरूद्ध जित निकाल्दा थुप्रै रेकर्ड राखेको छ । यसै रेकर्ड राख्ने क्रममा कप्तान रोहित र ओपनर भुर्तेलले नेपाली एकदिवसीय क्रिकेट इतिहासकै सर्वाधिक ठूलो साझेदारी गर्न सफल भए । दुवै ब्याट्सम्यानले तेस्रो विकेटका लागि एक सय ३३ रनको शतकीय साझेदारी गरेका हुन् । एकदिवसीय खेलमा नेपाली ब्याट्सम्यानले कुनै पनि विकेटका लागि उच्च साझेदारी गरेको यो नै पहिलोपटक हो । रोहित र कुशलले नेपाललाई ५३-२ बाट १८६-३ को बलियो स्थितिमा राखेका थिए । यी दुईबीचको साझेदारीलाई ट्रम्पेम्यानले इनिङ्सको ३३.१ ओभरमा तोडे ।

यसअघि नेपालबाट एकदिवसीय खेलमा दीपेन्द्रसिंह ऐरी र देव खनालले सन् २०२२ मा एक सय २९ रनको उच्चतम साझेदारी गरेका थिए । रोहितले आ□नो नाममा रेकर्ड राख्दा दुईपटक जीवनदान पाएका थिए । २०.५औं ओभरमा रोहित व्यक्तिगत २७ रनमा जीवनदान पाएका थिए । त्यतिवेला नामिबियाका खेलाडीले रोहितको सहज क्याच छाडेका थिए । रोहितले फेरि ३९ रनमा अर्को जीवनदान पाए । नामिबियाका हयान्डी लरेन्सले रोहितको क्याच ड्रप गरेका थिए ।

कर्पोरेट

● आइएमई पेबाट टिकट काट्दा चन्द्रागिरिमा छुट

आइएमई पेबाट चन्द्रागिरिको टिकट काट्दा विभिन्न छुट प्राप्त हुने भएको छ । आइएमई पे र चन्द्रागिरि हिल्सको साझेदारीमा 'फिल द एयर' नामक अफरमा छुट पाउने व्यवस्था गरिएको हो ।

अफरअनुसार चन्द्रागिरि केबलकारको टिकट आइएमई पे एपमार्फत काट्दा चन्द्रागिरि हिल्समा रहेका विभिन्न राइड्सहरूमा छुट प्राप्त गर्न सक्ने कम्पनीले जनाएको छ । सीमित समयका लागि मात्र लागू भएको यस अफरमार्फत प्रयोगकर्ताले जिप लाइनिङमा १५ प्रतिशत, स्विङ्स र बाल क्लाइम्बिङ प्रत्येकमा ५० प्रतिशत छुट पाउने जनाइएको छ ।

त्यस्तै, हरेक दिन एक भाग्यशाली विजेताले चन्द्रागिरि केबलकारको निःशुल्क साँझ मात्र लागू हुने 'इभिनिङ' टिकट जित्ने मौका पाउने उल्लेख छ । उक्त टिकट वितरण गरिएको दिनदेखि एक हप्तासम्म मात्र मान्य हुने कम्पनीले जनाएको छ ।

● दरबारमार्गको केड कम्पनीमा एनआइसी एसिया बैंकका ग्राहकलाई छुट

एनआइसी एसिया बैंकका ग्राहकले दरबारमार्गको दरबार मलमा रहेको केड कम्पनी प्रालिमा छुट पाउने भएका छन् । केड कम्पनीमा किनमेल गरी डिजिटल भुक्तानी गर्दा २० प्रतिशत छुट पाउनेबारे कम्पनी र बैंकबीचमा समझदारी भएको हो ।

समझदारीपत्रमा बैंकका लाइफ स्टाइल बैंकिङ युनिभर्स प्रमुख श्यामप्रसाद लामिछाने र केड कम्पनीका प्रबन्ध निर्देशक डिप्रिना शाक्यले हस्ताक्षर गरेको जनाइएको छ ।

समझदारीअनुसार एनआइसी एसिया बैंकमा खाता खोलेर मोबाइल बैंकिङ एप, डेबिट कार्ड, क्रेडिट कार्ड वा प्लाटिनम कार्ड प्रयोग गरिरहेका ग्राहकले केड कम्पनीमा किनमेल गरी डिजिटल भुक्तानी गर्दा २० प्रतिशत छुट पाउने उल्लेख छ । त्यस्तै, बैंकका कर्मचारीले भने २५ प्रतिशत छुट पाउने बैंकले जनाएको छ ।

बैंकले हाल देशभरमा तीन सय ५९ शाखा, चार सय ७३ एटिएम, एक सय ६ विस्तारित काउन्टर एवं ८१ शाखारहित बैंकिङमार्फत सेवा दिइरहेको जनाएको छ ।

● समृद्धि फाइनान्सको मोबाइल बैंकिङ सेवामा परिवर्तन

समृद्धि फाइनान्सले ग्राहकलाई प्रदान गर्दै आएको मोबाइल बैंकिङ सेवालाई परिवर्तन गरेको छ । फाइनान्सले एफवान सफ्ट इन्टरनेसनल प्रालिको बैंक स्मार्ट मोबाइल बैंकिङमा परिवर्तन गरेको हो ।

अब फाइनान्सका ग्राहकले मोबाइल बैंकिङबाट एनसिएचएलको नेपाल पे क्युआर मर्चेन्टका साथै फोन पेका क्युआर मर्चेन्टहरूमा पनि भुक्तानी गर्न सक्ने जनाइएको छ । त्यस्तै, फाइनान्सले ग्राहकलाई फोन पेको क्युआर मर्चेन्ट बनाउन पनि सक्ने भएको उल्लेख छ ।

समृद्धि फाइनान्सले हाल आठवटा शाखामार्फत आधुनिक बैंकिङ सेवाहरु प्रदान गर्दै आएको जनाएको छ । यसले आरटिजिएस, आइपिएस, कनेक्ट आइपिएस, रेमिट्यान्स, क्लियरिङलगायतका बैंकिङ र मोबाइल बैंकिङ, डेबिट कार्ड, क्युआर कोडजस्ता डिजिटल सुविधा पनि प्रदान गरिरहेको जनाइएको छ ।

● कोकाकोलाले ल्यायो 'चार्ज्ड' नामक नयाँ पेय पदार्थ

कोकाकोला नेपालले चार्ज्ड नामको नयाँ इलेक्ट्रिफाइङ पेय पदार्थ सार्वजनिक गरेको छ । कम्पनीले कम्पनीका प्रतिनिधि, सञ्चारकर्मी र इन्फ्लुएन्जर्सहरूको उपस्थितिमा नयाँ इलेक्ट्रिफाइङ पेय पदार्थ सार्वजनिक गरेको हो ।

यो नयाँ पेय पदार्थले उपभोक्तालाई बेरीको स्वादमा इलेक्ट्रिफाइङ फिजिजिङ प्रदान गर्ने कम्पनीले जनाएको छ । चार्ज्डको लन्चसँगै कोकाकोला नेपालको बेभरेज पोर्टफोलियोमा बेरी-बोल्टको एउटा नयाँ स्वाद थपिएको कम्पनीको भनाइ छ । उपभोक्तालाई उनीहरूको आवश्यकता र जीवनशैली सुहाउँदो सफ्ट ड्रिंक्सका विभिन्न विकल्पहरु उपलब्ध गराउने प्रतिबद्धतास्वरूप चार्ज्ड बजारमा ल्याइएको कम्पनीले जनाएको छ ।

कोकाकोला नेपालका कन्ट्री डाइरेक्टर आदर्श अवस्थीले नेपाली युवाका आफ्नै महत्वाकांक्षा भएको र उनीहरूलाई आफ्नो आकांक्षा पूरा गर्नका लागि जिम्मेवारी लिन र सोहीअनुसारको कदम चाल्न प्रेरित गर्ने सन्देशसहित चार्ज्ड बजारमा ल्याएको बताए । उनले भने, 'यसमा भएको बेरी-बोल्टको स्वादले युवाहरूलाई नयाँ स्वाद दिनुका साथै जीवनमा आइपर्ने अनिश्चिततालाई लिएर चिन्ता गर्नुको साटो चुनौतीको डटेर सामना गर्ने प्रोत्साहन गर्छ ।'

बोटर्स नेपालका म्यानेजिङ डइरेक्टर दीपक सेन्ठीले नाथले आफ्ना उपभोक्तालाई नयाँ स्वादसँगै स्थानीयपन पनि पस्किँदै एक टोटल बेभरेज कम्पनी बन्ने कोकाकोला नेपालको रणनीतिलाई एक कदम अगाडि बढाएको बताए । चार्ज्ड नेपालभरका किराना पसललगायत डिपार्टमेन्ट स्टोरहरूमा दुई सय ५० एमएलको रिसाइकल गर्न मिल्ने पेट बोतलमा उपलब्ध रहेको जनाइएको छ ।

● पूर्वअर्थमन्त्रीहरूले खोजे वर्तमान आर्थिक समस्याको समाधान

देशको वर्तमान आर्थिक अवस्था र सुधारका सम्भावित उपायमा केन्द्रित भई पूर्वअर्थमन्त्री फोरमको बैठक सकिएको छ । वर्तमान आर्थिक समस्याको समाधान खोज्दै बैठक टुंगिएको हो । वर्तमान आर्थिक परिदृश्यलाई संवेदनशील रूपमा लिँदै आगामी बजेटले उद्यमशीलता, लगानी, उत्पादन, रोजगारी र आयात प्रतिस्थापनका विषयमा स्पष्ट वित्तीय नीतिहरु अवलम्बन गरिनुपर्नेमा समेत सघन छलफल गरिएको थियो । बैठकले सबल अर्थतन्त्र निर्माणका लागि उत्पादनमूलक क्षेत्रमा लगानी विस्तार, रोजगारीका अवसरहरूको सिर्जना, स्वदेशी उत्पादनमा जोड दिँदै स्वदेशी उत्पादनको उपभोग र निर्यातमा प्रोत्साहन, बजारमा देखिएको मुद्रास्फीतिको नियन्त्रण, बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको ऋण असुली र आर्थिक गतिविधिलाई चलायमान बनाउने जस्ता विषयमा मौद्रिक नीतिमार्फत सहजता प्रदान गर्न सुझाव दिने बैठकले निर्णय गरेको थियो ।

बैठकमा अर्थतन्त्रलाई बलियो र दिगो बनाउनका लागि दीर्घकालीन नीतिको तर्जुमा र कार्यान्वयनका विषयमा विशेष छलफल भएको थियो । त्यसैगरी, वर्तमान आर्थिक अवस्थाको सुधार र स्तरोन्नतिका लागि सुरक्षित एवं लगानीमैत्री वातावरणको सिर्जना गर्नुपर्ने, लगानीकर्तालाई प्रोत्साहन गरिनुपर्ने, मौजुदा नीति नियममा सुधार गरिनुपर्नेमा सहभागी पूर्वमन्त्रीहरूको विशेष जोड थियो । विगत केही समयदेखि उत्पन्न तरलताको समस्या र बढ्दो ब्याजदरका कारण आमउद्योग/व्यवसायमा परेको असरका विषयमा समेत चिरफार गरिएको थियो । नेपाल सरकारको कमजोर पुँजीगत खर्च गर्ने प्रणालीमा व्यापक सुधार गर्न, चालू खर्चमा भएको बढोत्तरीलाई न्यूनीकरण गर्दै मितव्ययिता अपनाउन र विदेशी मुद्रा आर्जन कसरी गर्न सकिन्छ भन्ने विषयमा समेत बैठक केन्द्रित थियो ।

त्यसैगरी, बैठकले देशको समग्र आर्थिक अवस्थामा देखिएका समस्या तथा चुनौतीको समुचित निकास पहिल्याउनका लागि फोरमको आयोजनामा सरोकारावाला सम्पूर्ण पक्षहरूको सहभागिता हुने गरी निकट समयमा नै एक बृहत् आर्थिक बहस कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने निर्णय गरेको र आवश्यक तयारीसमेत अगाडि बढाइसकिएको पूर्वअर्थमन्त्री फोरमका सदस्यसचिव विमल केडियाले जानकारी गराए ।

बैठकमा पूर्वअर्थमन्त्री डा. सुरेन्द्र पाण्डे, डा. युवराज खतिवडा, डा. प्रकाशचन्द्र लोहनी, अर्थसचिव तोयम राया, नेपाल राष्ट्र बैंकका गभर्नर महाप्रसाद अधिकारीलगायतको सहभागिता थियो ।

● अक्षरामा दोस्रो बाल साहित्य महोत्सव

अक्षरा स्कुलले २५ भन्दा बढी विद्यालय र चार हजारभन्दा बढी अभिभावकको उपस्थितिमा दोस्रो अक्षरा बाल साहित्य महोत्सव आयोजना गरेको छ । उपत्यकाभित्रका सरकारी तथा संस्थागत विद्यालयका विद्यार्थी तथा अभिभावकको उपस्थितिमा कार्यक्रम गरिएको हो ।

महोत्सवका प्रमुख अतिथि कलाकार मदनकृष्ण श्रेष्ठले बालबालिकालाई विद्यालय तहदेखि नै साहित्यको ज्ञान दिनु निकै अर्थपूर्ण भएको बताए । साहित्य विधा आफैंमा महत्वपूर्ण भएकाले हरेक व्यक्ति साहित्यकार बन्न सक्ने उनको भनाइ थियो । उनले भने, 'हरेक मान्छे साहित्यकार बन्न सक्छ, यदि मनमा खेलेका कुराहरूलाई काँटछाँट गरेर प्रस्तुत गर्ने अभ्यास गर्न सकेमा साहित्य जटिल विषय होइन । यसका विभिन्न फरक विधामा अभ्यास हुन जरूरी छ ।'

बालबालिकामा पठन संस्कृतिको विकास र विशेष गरी साहित्यमा ज्ञान अभिवृद्धिका लागि आयोजित महोत्सवमा विद्यार्थी र शिक्षकलाई भाषा शिक्षण, लेखन सीप, रेडियो नाटक, पुस्तकको आवरण चित्र, लेखक अध्ययन, पात्र चित्रणलगायतका विभिन्न शीर्षकमा साहित्यसम्बन्धी कार्यशाला गरिएको विद्यालयले जनाएको छ । महोत्सवको बन्दसत्रमा विभिन्न विद्यालयका विद्यार्थीलाई कक्षाहरूमा पाठ्यपुस्तकसँगै साहित्यका पुस्तकहरु रमाइलो र अर्थपूर्ण तरिकाले कसरी शिक्षण गर्ने विषयमा समेत अन्तर्क्रिया गरिएको उल्लेख छ ।

बालबालिकामा निर्धारित पाठ्यपुस्तकबाहेक पठन संस्कार विकास गर्ने उद्देश्यले आयोजना गरिएको महोत्सवमा लेखक निलम कार्की निहारिका र बुद्धिसागरसँग अन्तर्क्रिया कार्यक्रम गरिएको थियो । अन्तर्क्रियामा लेखकहरूले व्यावहारिक ज्ञानका लागि पाठ्यक्रमबाहिरका पुस्तकहरु बढी आवश्यक भएको बताए । स्कुलकी प्रिन्सिपल अन्जु भट्टराईले बाल साहित्य महोत्सवका माध्यमबाट बालबालिकामा पठन संस्कृतिको विकास गर्न सकिने बताइन् ।

● शिवम् सिमेन्ट उपहार योजनाको दोस्रो महिना लक्की ड्रमा ७० विजेता

शिवम् सिमेन्टले सञ्चालन गरेको 'शिवम्सँग उपहार टन्न' नामक उपहार योजनाको मासिक लक्की ड्रअन्तर्गत दोस्रो महिनाको विजेता चयन गरिएको छ । जसअनुसार भाग्यशाली उपभोक्तातर्फ ३० जना र विक्रेतातर्फ ४० जना विजेता लक्की ड्रमार्फत छानिएका हुन् ।

हालसम्म लक्की ड्रबाट उपभोक्तातर्फ ६० जना तथा विक्रेतातर्फ ८० जना भाग्यशाली विजेता बनिसकेको तथा 'स्योर सट' पुरस्कारमार्फत एक लाख ५० हजारभन्दा बढीले सुन, चाँदी तथा नगद उपहार प्राप्त गरेको कम्पनीले जनाएको छ । शिवम् सिमेन्टले मंसिर १८ गतेदेखि लागू गरेको उपहार योजनाअन्तर्गत प्रत्येक २० बोरा शिवम् सिमेन्टको खरिदमा ग्राहकले एउटा हात खाली नहुने स्क्याच कुपन प्राप्त गरी दुई सयदेखि पाँच सय रूपैयाँ नगद वा १५ ग्राम चाँदीको सिक्का अथवा २.५० ग्रामदेखि पाँच ग्रामसम्मको सुनको सिक्का वा सुनको सित्री प्राप्त गर्ने जनाइएको छ । त्यस्तै, सोही कुपनको अर्धकट्टीमा नाम, टेलिफोन नम्बर र ठेगाना लेखी मासिक लक्की ड्र तथा मेघा लक्की ड्रमा भाग लिन सक्ने व्यवस्था मिलाइएको कम्पनीले जनाएको छ ।

दोस्रो चरणको लक्की ड्र कार्यक्रममा उपभोक्तातर्फ प्रथम पुरस्कारबापत बागमती-पोखरा क्षेत्रबाट विकास कोइराला र उपत्यकाबाहिरबाट रामप्रवेश यादव गरी दुई जोडीले थाइल्यान्ड भ्रमणको अवसर प्राप्त गरेको जनाइएको छ । दोस्रो पुरस्कारअन्तर्गत दियालक्ष्मी, शिवराज उप्रेती, साकुरा पावर र रौनककुमार झासहित चार जोडी विजेताले हेलिटुर पुरस्कारबापत जितेको उल्लेख छ ।

त्यस्तै, तेस्रो पुरस्कारअन्तर्गत फेवा कन्स्ट्रक्सन, दीपेन्द्रकुमार झा, केशवकुमार, शर्मिला केसी, नितु मानन्धर तथा थप एकजनासहित ६ जनाले आधा-आधा केजी चाँदी उपहार प्राप्त गरेको कम्पनीले जनाएको छ । चौथो पुरस्कारबापत आठजनालाई हिराको औँठी तथा अन्य पुरस्कारअन्तर्गत १० जोडीले माउन्टेन फ्लाइट उपहारस्वरूप जितेको जनाइएको छ । कम्पनीले हाल अत्याधुनिक जर्मन प्रविधियुक्त प्लान्टबाट आफ्नै चुनढुंगाको प्रयोग गरी उच्च गुणस्तरको क्लिंकर र ४३ तथा ५३ ग्रेडको शिवम् सिमेन्ट उत्पादन तथा बिक्री-वितरण गर्दै आएको जनाएको छ ।

● केयूमा नेपालकै पहिलो आइएसओ सम्बन्धन प्राप्त वाइल्डिङ तालिम केन्द्र सुरु

काभ्रे जिल्लाको धुलिखेलमा रहेको काठमाडौं विश्वविद्यालय (केयू)मा नेपालमै पहिलोपटक आइएसओ सम्बन्धन प्राप्त वाइल्डिङ तालिम तथा परीक्षा केन्द्र सुरू भएको छ ।

काठमाडौं विश्वविद्यालयको टेक्निकल ट्रेनिङ सेन्टर (टिटिसी) र दक्षिण कोरियाका क्वाङ एम स्किल डेभलपमेन्ट सेन्टर प्रा.लि. (केएएसडिसी)ले केन्द्र सञ्चालनमा ल्याएको हो ।

शुक्रबार टिटिसी र केएएसडिसीले पाँच वर्षका लागि समझदारी गरी केन्द्र सञ्चालनमा ल्याएको हो । समाझदारीपत्रमा टिटिसीका निर्देशक दिवाकर विष्ट र केएएसडिसी नेपालका अध्यक्ष पूर्णलाल श्रेष्ठले हस्ताक्षर गरेका छन् ।

उक्त कार्यक्रमा टिटिसीका निर्देशक विष्टले नेपालमा अन्तर्राष्ट्रियस्तरको वाइल्डिङको दक्ष जनशक्ति उत्पादन हुने विश्वास व्यक्त गरे । यसले नेपालमा बेरोजगार समस्याको केही हदसम्म भए पनि कम गरी आर्थिक उपार्जनमा टेवा पुग्ने विष्टले बताए । विश्वमा दक्ष वाइल्डिङको माग बढिरहेको वेला दक्ष जनशक्ति उत्पादन गर्नु राम्रो कुरा भएको केएएमडिसी नेपालका अध्यक्ष पूर्णलाल श्रेष्ठले बताए । दक्ष वाइल्डिङ कामदारको विश्वमा माग बढिरहेकाले तालिम तथा परीक्षा केन्द्रको स्थापना गरेको उनको भनाइ छ ।

सम्झौतापत्रमा हस्ताक्षर तथा आदन-प्रदान कार्यक्रममा काठमाडौं विश्वविद्यालयका प्राज्ञिक औद्योगिक संयोजक डा. राम लामाले वाइल्डिङ तालिम तथा परीक्षा केन्द्रको विषयमा जानकारी दिएका थिए ।केन्द्रले वाइल्डिङ गरिरहेका जनशक्तिलाई सैद्धान्तिक ज्ञान दिएर विश्वभरि मान्यता प्राप्त आइएसओ प्रमाणपत्र दिलाउने डा. राम लामाले जानकारी दिए । डा. लामाका अनुसार उक्त प्रमाणपत्र प्राप्त गरेपछि विश्वको जुनसुकै स्थानमा गएर पनि काम गर्न सकिनेछ । सो तालिममा २० वर्षदेखि ५० वर्षसम्मका व्यक्ति सहभागी हुन पाउने केएएसडिसीका प्रतिनिधि गणेश योञ्जनले जानकारी दिए । वाइल्डिङको अनुभव भएकाहरूले एकमहिने र नभएका व्यक्तिहरूले ६ महिना तालिम लिनुपर्ने योञ्जनको भनाइ छ । एक सिफ्टमा २० जनाले तालिम लिन सकिने उनले बताए ।

● दरबारमार्गमा खुल्यो शतप्रतिशत हलाल 'द ब्ल्याक गोल्ड हलाल रेस्टुराँ'

अरेबियन परिकारका पारखीहरूलाई लक्षित गर्दै दरबारमार्गमा हलाल रेस्टुराँ खुलेको छ । राजधानीमा बग्रेल्ती रेस्टुराँ खुले पनि अरेबियन परिकारहरूको स्वाद लिनका लागि रेस्टुराँ भेट्टाउनु दुर्लभ नै छ ।

अब त्यो रहर दरबारमार्गस्थित किङ्स लाउन्जको मुनि रहेको अरेबियन झझल्को दिने 'द ब्ल्याक गोल्ड हलाल रेस्टुराँ'ले पूरा गर्नेछ । एक करोड रूपैयाँभन्दा बढीको लगानीमा खुलेको यस रेस्टुराँमा शतप्रतिशत हलाल परिकारहरूको स्वाद लिन सकिनेछ । शुक्रबार नायक नाजिर हुसेनबाट रेस्टुराँको उद्घाटन भएको छ । 'द ब्ल्याक गोल्ड म्यानेजमेन्ट टिम'अन्तर्गतको प्रेस्टिजिओ होल्डिङ्सले सुरूवात गरेको द ब्ल्याक गोल्ड हलाल रेस्टुराँको सजावट अरेबिक शैलीको छ । अरेबिक सोफामा बसेर विभिन्न अरेबिक परिकारका साथै विशेष इन्डियन परिकारहरूको स्वाद लिने रहर द ब्ल्याक गोल्ड हलाल रेस्टुराँले पूरा गर्नेछ । करिब एक सयभन्दा बढी अरेबिक परिकारका साथमा इन्डियन परिकारहरु रेस्टुराँको मेनुमा उपलब्ध छन् । यसका साथै अरेबिक कोल्ड मेजे, अरेबिक हट् ड्रिंक्स (अरेबियन टी, गावा, टर्किस कफी, अरेबिक फ्लेवरमा हुक्काको पनि स्वाद लिन पाइनेछ ।

मजलिसमा पारिवारिक वातावरणमा बसेर आनन्द लिन सकिनेछ । यहाँ साउदी अरब, कुवेत, कतारमा काम गरेका अनुभवी दुई इन्डियन सेफहरूले तयार पारेका साउदी अरेबियन, लेबनानी, सिरियनलगायत स्पेसल परिकार र फ्रेस जुस चाख्न सकिनेछ । यो विशुद्ध खानाका लागि खुलेको पारिवारिक रेस्टुराँ हो । पढ्नमा रूचि हुनेहरूका लागि लाइब्रेरीको पनि सुविधा छ ।साउदी अरेबियालगायत विभिन्न गल्फ देशबाट फर्केका ११ नेपाली व्यवसायीको समूहले सुरूवात गरेको द ब्ल्याक गोल्ड हलाल रेस्टुराँले होम डेलिभरीको सुविधा पनि प्रदान गर्नेछ ।

● आइएमई जनरल र प्रूडेन्सियल इन्स्योरेन्स मर्ज हुँदै

आइएमई जनरल इन्स्योरेन्स र प्रूडेन्सियल इन्स्योरेन्स एक-आपसमा गाभ्ने-गाभिनेसम्बन्धी प्रारम्भिक सम्झौतापत्रमा हस्ताक्षर भएको छ । नेपाल बिमा प्राधिकरणका अध्यक्षको उपस्थितिमा भएको सम्झौतामा कम्पनीका सञ्चालक तथा मर्जर समितिका संयोजक अम्बिकाप्रसाद पौडेल र प्रूडेन्सियल इन्स्योरेन्स कम्पनी लिमिटेडका सञ्चालक तथा मर्जर समितिका संयोजक अमित अग्रवालले हस्ताक्षर गरेका छन् ।

उक्त सम्झौताअनुसार दुवै कम्पनी एक-आपसमा गाभिएपश्चात् बन्ने कम्पनीको नाम आइजिआई प्रूडेन्सियल इन्स्योरेन्स लिमिटेड रहनेछ । मर्जरसम्बन्धी प्रस्ताव दुवै कम्पनीको आगामी विशेष साधारणसभामा लगिनेछ । दुवै कम्पनीका बीचमा भएको प्रारम्भिक सहमति एवं डिडिए रिपोर्टसमेतका आधारमा आइएमई जनरल इन्स्योरेन्स र प्रूडेन्सियल इन्स्योरेन्स कम्पनी लिमिटेडको सेयर अनुपात १:१ कायम रहने गरी सम्झौता गरिएको छ ।

माओवादीको...

माओवादीलाई नै राष्ट्रपतिको उम्मेदवार खडा गर्न आग्रह गर्न सक्ने सम्भावना समेत देखिएको छ । यी सबै विकल्पहरु जिवितै रहेका भएपनि आफ्नो अस्थिर राजनीतिक चरित्रबाट पार पाउनका लागि प्रधानमन्त्री दाहालले पुस १० गते नेकपा एमालेसँग भएको भद्र सहमतिलाई कार्यान्वयन गरेर अघि बढ्नु नै उनको हितमा हुनेछ र आफ्नो अस्थिर राजनीतिक चरित्रलाई सुधार गरेर अघि बढ्ने बाटो समेत उनलाई खुल्न सक्छ ।

राष्ट्रिय...

रणनीतिक उदेश्यका साथ अघि बढेको छ ।

प्रधानमन्त्री दाहालले भन्ने गरेको राष्ट्रिय सहमति राष्ट्रपतिको पदसँग जोडिएको छ । माओवादी केन्द्र र कांग्रेसले राष्ट्रिय सहमति गरेर राष्ट्रपतिको साझा उम्मेद्वार खडा गरेपनि उनीहरूले खडा गरेका उम्मेद्वारका विरूद्धमा नेकपा एमाले सहितका अन्य केही पार्टीहरूले अर्को उम्मेद्वार खडा गर्ने निश्चित भएकाले गर्दा राष्ट्रपतिको निर्वाचनमा राष्ट्रिय सहमति हुनसक्ने सम्भावना न्यून रहेको छ । नेकपा एमाले र माओवादी बीचमा पुस १० गते भएको सहमति तोड्नैका लागि कांग्रेसले प्रधानमन्त्री दाहाललाई विश्वासको मत दिएको थियो । आफू प्रधानमन्त्री भएको र पाँच वर्ष कांग्रेसले आफूलाई समर्थन गर्ने आश्वासन पाएपछि दाहालले रणनीतिक उदेश्यका सथा अहिलेको गठबन्धन तोड्ने प्रयास स्वरूप राष्ट्रिय सहमतिको माला जपिरहेका छन् ।

कांग्रेस सत्तामा जान नपाएपछि पानी बेगरको माछा जस्तो भएर छटपटाई रहेको बेला कांग्रेसलाई प्रधानमन्त्री दाहालले पानी हाली दिएका छन् । त्यही कारणले गर्दा सुदुरपश्चिममा एमाले नेतृत्वको सरकार एक महिनामै ढलेको छ भने त्यहाँ कांग्रेस नेतृत्वमा नेकपा एसको समर्थनमा सरकार निर्माण भएको छ । नेकपा एसले त्यसलाई ठुलो उपलब्धी मानेको छ एकथान प्रदेशमन्त्री पाउँदा । प्रधानमन्त्री दाहालको अस्थिर राजनीतिक चरित्रका कारण उनले दुई डुँगामा खुट्टा राखी राखेका हुनाले उनको अस्थिर राजनीतिक चरित्रकै कारण मुलुक संकटमा धकेलिन सक्ने सम्भावना रहेको छ । दाहालको त्यही अस्थिर चरित्रलाई कांग्रेसले आफू सत्तामा पुग्ने भ्याङ्ग बनाउन खोजिरहेको जस्तो देखिएको छ ।

कांग्रेसको...

दाहाल आफ्नो स्वार्थका लागि जोसँग जस्तोसुकै सहमति गर्न पछि पर्दैनन् । यो उनको अस्थिर राजनीतिक चरित्र नै भएकाले गर्दा नेकपा एमालेसँग भएको सहमति कार्यान्वयन हुनसक्ने सम्भावना न्यून रहेको जस्तो देखिएको छ । माओवादीले एमालेसँग भएको सहमति उल्लघन गरेको खण्डमा नेकपा एमाले सरकारबाट बाहिरिन सक्ने सम्भावना भएपनि प्रधानमन्त्री दाहाललाई बोक्न काँग्रेस आतुर रहेको हुनाले पुरानो गठबन्धन फेरी ब्युँउतिन सक्ने सम्भावना समेत रहेको छ ।

पुरानो गठबन्धनमा काँग्रेस, माओवादी, नेकपा एकीकृत समाजवादी एकै ठाउँमा बस्ने सम्भावना देखिएपछि जसपा लोसपाजस्ता पार्टीहरु पनि उनीहरूकै साथमा पुग्ने र नेकपा एमालेसहित रास्वपा र राप्रपा एक ठाउँमा उभिन सक्ने भएकाले गर्दा त्यसबेला दाहालले भन्ने गरेको राष्ट्रिय सहमति कता पुग्ला ? के नेकपा एमालेलाई एक्ल्याउने र सत्ता गठबन्धनबाट धकेल्नु मात्र राष्ट्रिय सहमतिको माला जपिएको हो । राष्ट्रिय सहमति र राष्ट्रपति प्राप्तिका लागि मात्र हो त ?

नेपाली काँग्रेसले प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालको राजनीतिक अस्थिर चरित्रलाई राम्ररी बुझेको हुनाले नै उनलाई पुरै पाँचै वर्ष प्रधानमन्त्रीमा टिकाइ राख्ने आश्वासन दिएको भएपनि केही समयपछि दाहाललाई दिएको विश्वासको मत फिर्ता लिएर संविधानको धारा ७६ को (३) अनुसार सरकार आफ्नो पोल्टोमा पार्ने राजनीतिक उद्देश्यका साथ काँग्रेसले राष्ट्रपति पाउनुपर्ने बताइरहेको छ । काँग्रेसको दोधारे चरित्र प्रधानमन्त्री दाहालले समयमै बुझ्न नसकेको खण्डमा दाहाल कहिल्यै उठ्न नसक्ने गरी लड्न सक्ने सम्भावना बढेर गएको छ । काँग्रेसले दाहाललाई माया गरेर होइन आफ्नो स्वार्थको लागि मत दिएको हो ।

दहालले...

प्रधानमन्त्रीले विश्वासको मत लिदा काँग्रेस नेकपा एकीकृत समाजवादी समेतले मत दिएको हुनाले उनीहरूलाई समेत सँगै लिएर जानुपर्ने भन्दै राष्ट्रिय सहमतिका कुरा उठाएको भएपनि वास्तविकता अर्कै रहेको छ । अहिले पनि प्रधानमन्त्री दाहाल नेकपा एमालेप्रति विश्वस्त हुन सकिरहेका छैनन्, त्यसैले उनले आफ्नो प्रधानमन्त्री पदलाई सुरिक्षत राख्न र एमालेप्रति पुरै भरपर्नु नपरोस् भनेर काँग्रेसहितका दलहरूप्रति विश्वास गरीरहेका छन् । नेकपा एमालेले सरकार छाडेपनि काँग्रेस, नेकपा एकीकृतले आफ्नो पद बचाई दिनमा उनी ढुक्क रहेका छन् ।

राष्ट्रपतिको निर्वाचनमा माओवादी निर्णायक हुने अवस्थामा रहेको छ । काँग्रेस एमाले दुवैले माओवादी केन्द्रलाई आफ्नो पक्षमा पारेर राष्ट्रपतिका आफ्नो उम्मेद्वार जिताउने पक्षमा रहेका छन् । दाहाल प्रधानमन्त्री बन्दा एमालेसँग भएको सहमति अनुसार राष्ट्रपति एमालेले पाउनुपर्ने हुन्छ, तर दाहालले पुष १० गतेको सहमति पछि पुष २६ मा आइपुग्दा परिस्थिति फेरीएको भन्दै राष्ट्रिय सहमतिको माला जपिरहेकाले गर्दा प्रधानमन्त्री दाहालले नै मुलुकमा संकट ल्याउन खोजेको आरोप उनीप्रति लाग्दै आएको छ । प्रधानमन्त्री दाहालको अस्थिर राजनीतिक चरित्र र सत्ताको लागि उनी जोसँग जस्तोसुकै सहमति र सम्झौता गर्न सक्छन् भन्ने विगतको दाहालको चरित्र हेर्दा उनले पुरानै गठबन्धनमा फर्किन सक्ने सम्भावना बढेको छ । यदि त्यसो भएमा दाहालको अस्थिर राजनीतिक चरित्र प्रष्ट रूपमै देखिनेछ ।

प्रचण्डले...

अघिल्लो दिन नै उनले प्रधानमन्त्री दाहाललाई भेटेका थिए । अघिल्लो दिन नै भेट गरेपछि स्वदेश फिर्ता हुनु अघि रातिको समयमा प्रधानमन्त्रीलाई भेट्नु के बाध्यता रहेको थियो ? राष्ट्रपतिको निर्वाचनलाई प्रभावित पार्ने उदेश्यले नै उनले राती प्रधानमन्त्रीलाई भेटेको आशंका गरिएको छ । पछिल्लो समयमा प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालले नेकपा एमालेसँगको गठबन्धन भत्काएर कांग्रेस सहितका अन्य दलहरूसँग गठबन्धन बनाउन चाहिरहेको र त्यसैलाई बल पुऱ्याउनका लागि सचिव क्वात्राले गोप्य मन्त्रण गर्नकै लागि राति प्रधानमन्त्रीलाई भेटेको हुनसक्छ । प्रधानमन्त्री दाहालले प्रष्ट रूपमा अहिलेको सत्ता गठबन्धनलाई टुटाउने नबताएका भएपनि भित्री रूपमा उनले कांग्रेससँग गठबन्धन गरेर नेकपा एमालेलाई सत्ता बाहिर राख्ने प्रयास गरिरहेका छन् ।

आफ्नो नेतृत्वको सरकारलाई कांग्रेसले विश्वासको मत दिएको हुनाले प्रधानमन्त्री दाहालले राष्ट्रिय सहमतिको कुरा उठाएका भएपनि नेकपा एमालेलाई बाहिर राखेर कसरी राष्ट्रिय सहमति हुन्छ ? प्रचण्डले प्रधानमन्त्री दाहालको नेतृत्वको सरकार भत्काएर कांग्रेससँग गठबन्धन गरेर पाँच वर्ष प्रधानमन्त्रीमा रहने सपना देखेका हुनाले प्रचण्ड नै गठबन्धन टुटाउन लागि परेका छन् । भारतीय विदेश सचिवको गोप्य मन्त्रणपछि जसपाका अध्यक्ष उपेन्द्र यादवले त लुम्बिनी प्रदेशमा पुगेर सरकारलाई दिएको समर्थन फिर्ता लिने र दाहाल सरकारको आयु राष्ट्रपतिको निर्वाचनसम्म मात्र रहेको ठोकुवा गरेका छन् । भारतीय विदेश सचिवको भ्रमण सरकार परिवर्तन मै भएको आशंका समेत गरिएको छ ।

एमसीसी पछिको अमेरिकी दौडाह

काठमाडौं । खास उद्देश्यका लागि दौडाह पठाउने गरिन्छ । अमेरिकाले एमसीसीपछि १९ अधिकारीले नेपाल भ्रमण गरिसकेका छन् । अब त हप्तैपिच्छे अमेरिकी अधिकारीले नेपाल भ्रमण गर्न थालेका छन् ।

यसै हप्ता कूटनीतिक उपसहायक विदेशमन्त्री जो दक्षिण तथा मध्य एसियाली मामिला ब्यूरो हेर्ने अफरीन अख्तर नेपाल आएर फर्किएकी छिन् । उनले प्रधानसेनापतिसम्मलाई भेटेर फर्किएकी हुन् । यसअघि उप विदेशमन्त्री भिक्टोरिया नुल्याण्ड आएकी थिइन् । उनले प्रधानमन्त्री, परराष्ट्रमन्त्रीदेखि राष्ट्रपतिसम्मलाई भेटेर फर्किन् । उनले साइवर सुरक्षा चाहिए दिने पेसकस गरेर गएकी छिन् । यसअघि युयसएडकी प्रशासक सामन्था पावर आएकी थिइन् । उनले झण्डै ८ अर्ब सहयोग घोषणा गरेर गइन् । यो सहयोग रणनीतिक नभएको पनि बताएकी थिइन् ।

कसैले बुझे नबुझे पनि अमेरिकी चासो रणनीतिक छ । भारत र चीनबाट चेपिएको नेपाल अब विश्वशक्ति अमेरिकी सन्यासोमा परिसकेको छ । यसैवीच रसियन राजदूतले समेत नेपालले लिनसक्ने र नेपाललाई दिनसक्ने धेरै कुरा भएको पासो फालेका छन् । विश्व शक्तिको यो रणनीतिमा कसरी चोखो र सग्लो हुने भन्ने हेक्का नेपालले राखेको देखिदैन ।

नेतृत्वलाई...

के सल्लाह दिए ?

९९ प्रतिशत समर्थन पाएको सत्ता राष्ट्रपतिको निर्वाचन फागुन २५ गतेसम्म पनि टिक्छ कि टिक्दैन ? सरकारको दिनगन्ती सुरू भइसकेको यस्तो बेलामा भारत र अन्य मुलुकबाट भइरहेको कूटनीतिक रणनीतिक भ्रमण नेपालमा समस्या बल्झाउने र समस्यामा अल्झाउने खालको देखिन्छ । यो बेलामा संसदमा विशेष गम्भीरता देखिनुपर्ने हो, केही देखिएन । कस्तो गैरजिम्मेवार संसद होला ?

राष्ट्रिय सहमति...

दाहाललाई प्रधानमन्त्री बनाउन सहमति गरेनुसार दाहाल प्रधानमन्त्री नियुक्त भएपछि काँग्रेस पानी बेगरको माछा जस्तो छट्पटाउन थाल्यो । त्यसैको फलस्वरूप उसले पुष २६ गते प्रधानमन्त्री दाहालले संसद्बाट विश्वासको मत लिदा काँग्रेसले दाहाल सरकारलाई विश्वासको मत दियो । त्यही दिनदेखी काँग्रेसले सत्तारूढ गठबन्धनलाई भत्काउने राजनीतिक उद्देश्य लिएको थियो ।

काँग्रेसले आफ्नो सरकारलाई विश्वासको मत दिएपछि प्रधानमन्त्री दाहालको बोली फेरिएको छ । उनले राष्ट्रिय सहमति भन्न थालेका छन् । दाहालको राष्ट्रिय सहमतिभित्र षड्यन्त्र लुकेको छ । उनी नेकपा एमालेसँगको सहमति तोडेर पहिलाकै पाँच दलीय गठबन्धनमा जान चाहिरहेका छन् । त्यसको अर्थ हो, नेकपा एमालेलाई फेरी एक्ल्याउने । काँग्रेसले दाहाललाई पाँच वर्षसम्म प्रधानमन्त्रीमा टिकाइ राख्ने आश्वासन दाहाललाई दिएको छ । काँग्रेसलाई नेकपा एकीकृत समाजवादीका अध्यक्ष माधव नेपालले पूर्ण सहयोग र समर्थन गरीरहेका छन् । शेरबहारदुर देउवा प्रधानमन्त्री रहेका बेला अध्यादेश ल्याएर नेकपा एमालेलाई विभाजन गरेर माधव नेपालको नेतृत्वमा पार्टी विभाजन गरी दिएकाले त्यही गुण तिर्न माधव नेपाल लागि परेका छन् ।

आफुलाई पाँच वर्षसम्मै प्रधानमन्त्रीमा टिकाई राख्ने काँग्रेसको आश्वासनपछि प्रधानमन्त्री दाहालले जनयुद्ध दिवसको उपलक्ष्यमा सार्वजनिक बिदा दिएका छन् । पार्टीका मुद्धा बिर्सिएर १७ हजारभन्दा बढी जनताको ज्यान लिएको जनयुद्धलाई जनयुद्धको औचित्य पुष्टि गर्न सार्वजनिक बिदा दिएर दाहाल रमाउन थालेका छन् । त्यसबेला हत्या गरिएका १७ हजारले कति न्याय पाए त ? के बिद्रोहमा बगेका रगतले न्याय पायो ? के परिवर्तनका मुद्धाहरु सार्वजनिक बिदा दिँदैमा संस्थागत हुने भए त ? यसको उत्तर कसले दिने ?

भ्रष्टाचार...

सुधार र परिवर्तन गर्न खाँचो रहको औल्याएका छन् । पहिला अख्तियारले अनुचित कार्यसम्बन्धी अधिकार प्रयोग गर्न पाएकोमा अख्तियारबाट लोकमान सिंह कार्की हटेसँगै त्यो अधिकार अख्तियारबाट खोसिएको थियो । त्यसबेलादेखी अख्तियारले उक्त कार्यप्रति असन्तुष्टि जनाउँदै आएको छ ।

अख्तियारले निजी क्षेत्रको भ्रष्टाचारको अनुसन्धान गर्न पनि चासो देखाएको छ । नीतिगत र कानुन संशोधन गरेर त्यो अधिकार अख्तियारलाई दिन प्रमुख आयुक्त राईले सरकारसँग माग गरेका छन् । विशिष्ट पदाधिकारीहरूको उपस्थितिमा प्रमुख आयुक्त राईले त्यस्तो माग गरिरहँदा सबैले धैर्यतापूर्वक सुनेका थिए । सो समारोहलाई सम्बोधन गर्दै प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालले आफू भ्रष्टाचारका विरूद्ध निर्मम तवरले लाग्ने बताएका थिए भने राष्ट्रपति विद्यादेवी भण्डारीले सुशासन कायम गर्न भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्न सबै एक भएर लाग्नुपर्ने बताएकी थिइन् । अख्तियारको प्रयासले मात्र भ्रष्टाचार नियन्त्रण हुनसक्ने सम्भावना न्यून रहेको छ । भ्रष्टाचारको जालो सरकारी कार्यालयहरूमा नराम्रोसँग फैलिएको र त्यसलाई नियन्त्रण गर्न सरकारले उचित कदम चाल्न नसकेसम्म भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्न अख्तियार एक्लैले केही गर्न सक्ने सम्भावना देखिँदैन ।

मौसमी कामदार लैजान पछि हट्यो कोरिया

काठमाडौं । भिसा अवधि सकिएपछि पनि गैरकानुनी रूपमा बस्ने गरेको भन्दै कोरियाले नेपाली श्रमिकलाई मौसमी कामदारका रूपमा लैजानबाट पछि हटेको छ । नेपालसँगै कम्बोडिया, भारत, बंगलादेशलगायतका मुलुकबाट लगिएका मौसमी कामदार भिसा अवधि सकिएपछि लुकेर कोरिया बस्न थालेपछि तत्कालका लागि मौसमी कामदार भर्ना प्रक्रियामा मौन रहेको हो ।

कोरियाले कृषिलगायताका क्षेत्रमा निश्चित अवधिका लागि विश्वका विभिन्न मुलुकबाट कामदार लैजाने गरेको छ । बाली थन्क्याउने तथा लगाउने समयलाई लक्षित गर्दै कोरियाले सीमित समयका लागि मात्रै कामदार भर्ना गर्छ । यस्तो कामदारको भिसा तीन महिनादेखि एक वर्षसम्मको हुन्छ । अवधि सकिएपछि कामदार आफ्नै मुलुक फर्कनुपर्छ ।

विगतमा नेपालबाट मौसमी कामदार कोरियाले लैजाने गरे पनि अहिले कुनै पनि पहल नगरेको वैदेशिक रोजगार विभागका महानिर्देशक उमाकान्त आचार्यले बताए । श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालयले मौसमी कामदारसम्बन्धी निर्देशिका नै जारी गरेको छ । निर्देशिकाबमोजिम विभागले नेपालस्थित कोरियाली दूतावास र कोरियाका लागि नेपाल दूतावासमार्फत कोरियाको सम्बन्धित निकायमा समेत प्रस्ताव गरेको विभागका महानिर्देशक आचार्यले बताए । तर, कोरिया सरकारले हालसम्म यस विषयमा कुनै पनि प्रतिक्रिया नदिएको उनले बताए ।

श्रम मन्त्रालयले मौसमी कामदारसम्बन्धी निर्देशिका तीव्र गतिमा पारित गरेको छ । केही स्थानीय निकायले आफूखुसी मौसमी कामदार कोरिया पठाएको सूचना बाहिरिएपछि सरकारले निर्देशिका बनाएको हो । स्थानीय निकायलाई खुसी बनाउन संघीय निर्वाचनअघि नै हतार-हतारमा सरकारले निर्देशिका पारित गरेको थियो ।

वैदेशिक रोजगार ऐनबमोजिम विभागबाट कामदार पठाउन अनुमति नपाएका कुनै पनि व्यक्ति वा निकायले कामदार पठाउन नपाउने व्यवस्था छ । तर, स्थानीय निकायले आफूखुसी कोरियास्थित स्थानीय निकायसँगको सम्झौतामा कामदार पठाएका थिए । त्यसैले सो प्रक्रियालाई वैधानिक बनाउन सरकारले निर्देशिका जारी गरेको थियो ।

निर्देशिकाअनुसार स्थानीय सरकारले मौसमी कामदार पठाउँदा शून्य लागतमा नै पठाउनुपर्नेछ । सम्बन्धित रोजगारदातासँग श्रम सम्झौता गर्दा कामदार सम्बन्धित रोजगारीमा पुगेर फर्कंदासम्मको सम्पूर्ण आर्थिक जिम्मेवारी रोजगारदाताले नै व्यहोर्ने गरी सम्झौता गरिनुपर्ने निर्देशिकामा व्यवस्था गरिएको छ ।

मौसमी कामदार पठाउन सरकारले इच्छुक मुलुकसँग मौसमी कामदारका लागि सम्झौता गर्न सक्नेछ । सम्झौतापछि सम्बन्धित मुलुक, रोजगारदाता वा सरकारले तोकेको निकायले नेपाली नागरिकलाई मौसमी कामदारका रूपमा नियुक्त गर्न चाहेमा विभिन्न विवरणसहित सम्बन्धित मुलुकमा रहेको नेपाली नियोगमा गई मागपत्र प्रमाणीकरण गर्नुपर्नेछ । त्यस्तै, मागपत्रप्राप्त स्थानीय तहले पनि सार्वजनिक सूचना नै जारी गरी रोजगारमा जान चाहने व्यक्तिसँग आवेदन माग गर्नुपर्नेछ । प्राप्त आवेदनबाट उम्मेदवारको छनोट गरी विभागमा पठाउनुपर्नेछ ।

गैरकानुनी मौसमी कामदार जोखिममा

गैरकानुनी प्रक्रियामार्फत मौसमी कामदार गएको मौसमी कामदार जोखिममा परेको श्रम मन्त्रालयले बताएको छ । मन्त्रालयको कल सेन्टरमा दैनिक मौसमी कामदार गएर जोखिममा परेको कामदारको गुनासो आउने गरेको मन्त्रालयको दाबी छ ।

मन्त्रालयका अनुसार अधिकांश कामदार व्यक्तिगत श्रम स्वीकृतिमा मौसमी कामदार कोरिया, युके, क्रोसिया, माल्टालगायतका मुलुकमा गएका छन् । एजेन्टमार्फत मौसमी कामदारका रूपमा वैदेशिक रोजगारीमा जाने हुँदा चर्को शुल्क भुक्तानी गर्नुपर्ने र तोकिएबमोजिम कामदारले पारिश्रमिक र अन्य सुविधा नपाउने गरेको मन्त्रालयमा गुनासो आउने गरेको छ ।

कतिपय कामदार विभिन्न मुलुक हुँदै गन्तव्य मुलुक पुग्ने हुँदा सरकारसँग उनीहरूको कुनै तथ्यांक नै नहुने गरेको मन्त्रालयको भनाइ छ । श्रक मन्त्रालयको नेपाल श्रम आप्रवासन प्रतिवेदन, २०२२ अनुसार आर्थिक वर्ष ०७४/७५ देखि आव ०७८/७९ सम्ममा ६० हजार नेपाली कामदारले व्यक्तिगत श्रम स्वीकृति लिएर रोजगारीमा गएका छन् । मौसमी कामदारका रूपमा रोजगारीमा जाने कामदारले व्यक्तिगत श्रम स्वीकृति लिएर गएको देखिन्छ ।

प्रजातन्त्र दिवस भव्य रूपमा मनाऔं

- प्रजातन्त्रको मूल मर्म मानवधिकार र विधिको शासन हो ।
- अएक निर्वाचन प्रजातन्त्रका लागि महत्वपूर्ण हुन्छ ।
- शक्ति पृथकीकरण तथा नियन्त्रण र सन्तुलन प्रजातन्त्रको आधार हो।
- मेलमिलाप शान्तिबाटै प्रजातन्त्र अघि बढाउन सकिन्छ ।

त्यसैले, प्रजातान्त्रिक आचरण, संस्कार र व्यवहारको अबलम्बन गरौं ।

७३औं राष्ट्रिय प्रजातन्त्र दिवस भव्य रूपमा मनाऔं ।

नेपाल सरकार

विज्ञापन बोर्ड

सम्पादक/प्रकाशक : देवेन्द्र चुडाल • कार्यालय : बुद्धनगर, काठमाडौं • फोन : ४७९०२९५, मो. : ९८४१२५४८८५ • इमेल : devendrachudal@gmail.com • मुद्रण : सुनगाभा प्रिन्टिङ प्रेस, बागबजार